
Werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen

20ste longitudinale studie 2003 - 2004

Kennis verruimt je horizon
Schoolverlaters op zoek naar een eerste job

SAMEN STERK IN WERK

VDAB-Databeheer en -analyse

Keizerslaan 11 • 1000 Brussel

e-mail: dbda@vdab.be

Gebruik van gegevens is toegestaan mits een correcte bronvermelding

Inhoud

Woord vooraf	5
Methodologie	6
Intrede op de arbeidsmarkt	8
Geografische spreiding	10
Studieniveau – gebruikte afkortingen	11
Overzicht per studieniveau	12
Resultaten per studieniveau	14
Max. secundair onderwijs van de 1 ^{ste} graad	15
Middenstandsopleiding	16
Deeltijds beroepssecundair onderwijs	18
Algemeen secundair onderwijs van de 2 ^{de} graad	20
Beroepssecundair onderwijs van de 2 ^{de} graad	22
Technisch secundair onderwijs van de 2 ^{de} graad	24
Kunstsecundair onderwijs van de 2 ^{de} graad	26
Algemeen secundair onderwijs van de 3 ^{de} graad	28
Beroepssecundair onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	30
Technisch secundair onderwijs van de 3 ^{de} graad	32
Kunstsecundair onderwijs van de 3 ^{de} graad	34
Hoger onderwijs van 1 cyclus	36
Hoger onderwijs van 2 cycli	38
Universitair onderwijs	40
Studieniveaus – samenvatting	42
Conclusies	46
Bijlage – Opvolgingscijfers per studieniveau	48

Woord vooraf

De aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt blijft een brandend actueel thema, het is dan ook niet toevallig dat zowel het onderwijs- als het tewerkstellingsbeleid tot de bevoegdheid van dezelfde minister behoren.

De VDAB publiceert dit jaar reeds voor de 20ste maal een rapport over schoolverlaters op weg naar hun eerste job, iets waar wij echt wel fier over zijn.

Uiteraard is er in deze periode veel gewijzigd. Het onderwijs zelf onderging tal van veranderingen zoals onder meer de verlenging van de leerplicht tot 18 jaar. Door de regionalisering drukte Vlaanderen ook een geheel eigen stempel op het onderwijs en dit had zo zijn gevolgen in het aanbod en de organisatie van de opleidingen.

Momenteel stellen we een sterke toename vast van het aanbod aan modulaire opleidingen maar ook naar de toekomst toe staan ons weer nieuwe uitdagingen te wachten nu de eerste bachelors en masters hun opleiding hebben aangevat.

Ondanks deze wijzigingen zijn we er toch steeds in geslaagd om jaar na jaar een overzicht aan te bieden over de (al dan niet) aansluiting van al deze opleidingen tot de arbeidsmarkt.

Ook voor wat deze 20ste editie betreft brengen wij weer een gedetailleerde studie over alle opleidingen in het onderwijslandschap en gaan we weer na hoe het met de schoolverlaters gesteld is één jaar nadat ze de school hebben verlaten.

De medewerking van het departement Onderwijs en het VIZO heeft ook nu weer een uiterst volledige rapportering mogelijk gemaakt.

Eén van de voornaamste knelpunten blijft echter de afwezigheid van identificatiegegevens in de ter beschikking gestelde onderwijsbestanden. Het niet kunnen beschikken over deze gegevens belet een betere rapportering over sommige achtergestelde groepen en laat ook een opvolging van schoolverlaters over een langere periode niet toe. Hopelijk dient zich hiervoor snel een oplossing aan.

De schoolverlaters die het voorwerp uitmaken van deze studie verlieten de school in een eerder ongunstig economisch klimaat. Dit laat zijn sporen na bij de zoektocht naar een eerste job. Vooral de hogergeschoolden, die tot nu toe grotendeels buiten schot bleven, betalen nu de rekening.

Zoals steeds hoort bij dit rapport ook een CD-rom waarop u in detail alle opleidingen kan terugvinden, onderverdeeld naar regio en geslacht.

Genoeg materiaal dus om u als geïnteresseerde gebruiker een antwoord te geven op al uw vragen. En mocht het zo zijn dat u toch nog bijkomende info zou nodig hebben, dan kan u steeds terecht op **dbda@vdab.be**.

Methodologie

Het begrip “schoolverlater”

Het departement Onderwijs voert ieder jaar op 1 februari een telling uit van het aantal leerlingen en studenten.

Voor het bepalen van het aantal schoolverlaters van 2003 wordt de telling van 2003 vergeleken met deze van 2004.

Wie in de telling van 2003 voorkomt maar niet meer in deze van 2004, wordt als schoolverlater beschouwd¹.

Deze redenering klopt niet helemaal.

Schoolverlaters die een middenstandsopleiding hebben gevolgd vinden wij hier niet terug.

Schoolverlaters die één of meerdere jaren in het buitenland gestudeerd hebben of studies volgden in een niet erkende onderwijsinstelling of in een onderwijsinstelling die niet onder de bevoegdheid valt van het departement Onderwijs, komen in deze bestanden ook niet voor.

Wanneer zij zich inschrijven als werkzoekende bij de VDAB dan vinden wij ze wel terug in de VDAB bestanden.

Schrijven zij zich niet in als werkzoekende dan vinden wij deze schoolverlaters niet in de onderwijsbestanden noch in de VDAB bestanden terug.

Wij komen hier verder nog op terug in de niveaus waar dit effect vooral speelt.

De VDAB houdt eveneens een bestand bij van de schoolverlaters die zich als werkzoekende inschrijven in de periode februari 2003 tot en met januari 2004.

Door het departement Onderwijs werd dit VDAB bestand vergeleken met het onderwijsbestand. Indien een koppeling kon gemaakt worden dan werden de VDAB gegevens verrijkt met onderwijsgegevens, indien de door Onderwijs geregistreerde schoolverlaters niet konden gekoppeld worden, dan werden van deze schoolverlaters enkele gegevens² ter beschikking gesteld om verdere analyse mogelijk te maken.

Op dezelfde wijze worden ook de VDAB bestanden vergeleken met de VIZO gegevens.

Restpercentage (nog werkzoekend na 1 jaar)

Van alle schoolverlaters die in het VDAB schoolverlatersbestand voorkomen wordt nagegaan wie 1 jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende staat ingeschreven. Dit aantal, vergeleken met het totaal aantal schoolverlaters, noemen wij het **restpercentage**.

Een kleine groep schoolverlaters beantwoordt niet helemaal aan deze definitie. Ofwel stoppen zij hun studies vóór 30 juni en worden zij iets langer dan 1 jaar opgevolgd, ofwel haken zij in het nieuwe schooljaar af vóór januari en worden zij iets korter dan 1 jaar opgevolgd.

Aangezien deze groep beperkt is tot ongeveer 6 à 7% van de schoolverlaters, spreken wij gemakshalve ook van een opvolgingsperiode van 1 jaar na het verlaten van de school.

Dynamiek

De schoolverlaters die één jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende bij de VDAB zijn ingeschreven, zijn natuurlijk niet allemaal gedurende gans die periode werkloos geweest. Een aantal onder hen vond een job voor een beperkte duur, werkte één of meerdere keren voor een uitzendkantoor of was op een andere wijze op de arbeidsmarkt actief.

Een ander deel was in de opvolgingsperiode echter nooit uitgeschreven, d.w.z. dat zij tussen de periode dat zij de school verlieten en 30 juni 2004 geen enkele werkervaring konden opdoen.

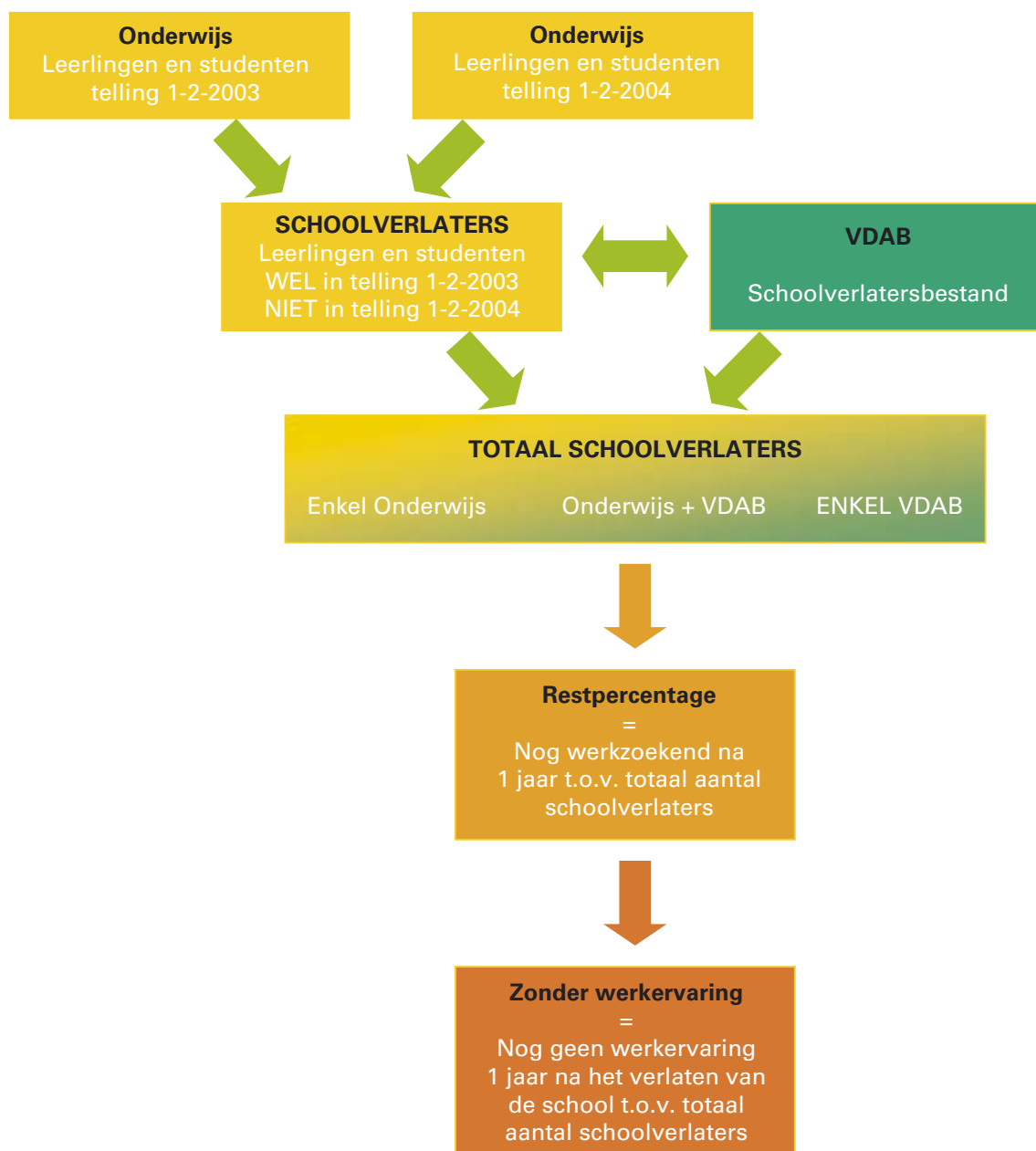
Deze groep “**zonder werkervaring**” vormt de harde kern van de schoolverlatersproblematiek! Hun aandeel wordt eveneens uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal schoolverlaters.

¹ Het betreft een basisbestand; schoolverlaters die hun woonplaats buiten het Vlaams Gewest hebben, die om leeftijdsredenen niet meer in aanmerking kunnen komen als schoolverlater of die zijn opgeleid voor een tewerkstelling in een beschermd milieu, worden niet in aanmerking genomen.

² De gegevens verstrekt door het departement Onderwijs hadden enkel betrekking op kenmerken als gevolgde studies, geslacht, woonplaats, nationaliteit, ... Er werden geen persoonsgegevens ter beschikking van de VDAB gesteld.

Schematische voorstelling

Een analoge werkwijze geldt voor schoolverlaters die een middenstandsopleiding volgden.

Intrede op de arbeidsmarkt

De periode waarin de schoolverlaters uit deze studie werden opgevolgd wordt gekenmerkt door een economische conjunctuur die stilaan uit het dal klimt maar waarvan het groeiritme vooralsnog onvoldoende is voor nieuwe banencreatie.

Deze minder gunstige situatie op de arbeidsmarkt maakt dat minder schoolverlaters reeds op de schoolbanken worden weggeplukt door de bedrijven.

Deze evolutie gekoppeld aan de mogelijkheden die aan de werkzoekenden worden geboden om zichzelf via internet in te schrijven, hun dossier te beheren en duizenden vacatures te raadplegen, heeft tot gevolg dat het aantal schoolverlaters dat zich als werkzoekende inschreef bij de VDAB nooit hoger was dan in de huidige studie.

In tegenstelling tot de vorige editie tellen wij in deze studie meer vrouwelijke dan mannelijke schoolverlaters.

1 jaar na het verlaten van de school zijn er echter meer mannen dan vrouwen nog werkzoekend.

De aansluiting onderwijs arbeidsmarkt verloopt dus globaal nog steeds vlotter bij de vrouwen dan bij de mannen.

Hoewel zowel voor mannen als voor vrouwen het rest% toeneemt, blijven de onderlinge verschillen quasi op hetzelfde niveau.

Wel hebben vrouwen 1 jaar na het verlaten van de school in meerdere mate werkervaring kunnen opdoen dan mannen.

Hoe de intrede op de arbeidsmarkt verloopt voor schoolverlaters uit de diverse studieniveaus en richtingen wordt verder in deze studie in detail besproken.

Op de cd rom die bij deze studie hoort vindt u ook nog eens alle resultaten opgesplitst naar geslacht en provincie.

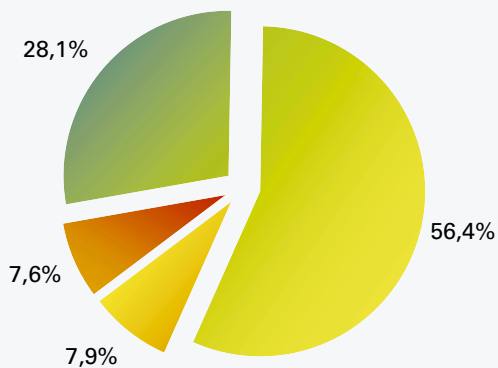
Het is de bedoeling dat de gegevens nog verder worden uitgediept. De resultaten hiervan zullen beschikbaar gesteld worden via de website van de VDAB:

<http://www.vdab.be/trends/studies.shtml>

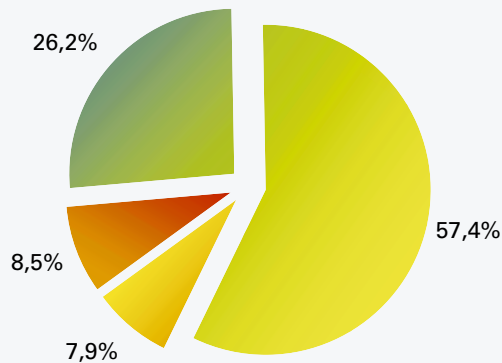

ALLE SCHOOLVERLATERS

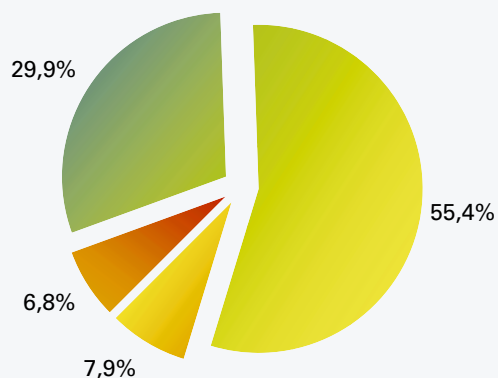
TOTAAL

MANNEN

VROUWEN

- Niet ingeschreven als werzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

Van alle schoolverlaters die in de periode februari 2003 t/m januari 2004 de school verlieten schreef bijna 72% zich in als werkzoekende bij de VDAB.

Dit betekent nog een lichte stijging in vergelijking met vorige editie (69%) toen een sterke toename werd opgetekend. Deze lichte toename is deels het gevolg van een ongunstige economische conjunctuur die een sterke rem zet op de intrede van jonge schoolverlaters op de arbeidsmarkt, maar ook het sterke aanbod van e-toepassingen maakt een inschrijving aantrekkelijk en neemt de drempels weg.

28% van de schoolverlaters slaagde er in een job te vinden zonder ooit als werkzoekende ingeschreven te zijn geweest.

84,5% van alle schoolverlaters was na 1 jaar niet meer werkzoekend. Iets meer dan 15% was nog steeds ingeschreven bij de VDAB. Dit is een toename met 0,9%punt in vergelijking met de vorige editie.

7,9% van de schoolverlaters was wel nog ingeschreven na 1 jaar maar had toch **werkervaring** opgedaan gedurende deze periode.

Werkzoekenden "**met werkervaring**" zijn, hoewel ze 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend zijn, in de periode tussen hun inschrijving bij de VDAB en 30 juni 2004 minstens één maal uit de werkzoekendenbestanden verdwenen.

Werkzoekenden "**zonder werkervaring**" waren 1 jaar na het verlaten van de schoolbanken nooit actief op de arbeidsmarkt.

7,6% van de schoolverlaters wachtte op het einde van de opvolgingsperiode nog steeds op een eerste werkervaring. Dit is eveneens een lichte toename in vergelijking met de vorige studie toen het aandeel zonder werkervaring nog 6,9% bedroeg.

Het aandeel schoolverlaters dat zich nooit inschreef als werkzoekende ligt beduidend hoger bij de vrouwen dan bij de mannen.

Het aandeel van de vrouwen dat na 1 jaar nog ingeschreven is als werkzoekende (14,7%) ligt beduidend lager dan dat bij de mannen (16,3%).

Het verschil zit volledig bij de groep zonder werkervaring die bij de vrouwen goed is voor 6,8% tegen 8,5% bij de mannen.

Schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school nog werkzoekend zijn, en in dat jaar geen enkele werkervaring opdeden, vormen de kern van de schoolverlatersproblematiek!

Geografische spreiding

Veruit de meeste schoolverlaters (27%) wonen in de provincie Antwerpen.

Limburg telt dan weer het kleinste aantal schoolverlaters (14,6%).

De doorstroming van schoolverlaters naar de arbeidsmarkt verloopt nog altijd het vlotst in West-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

De nog werkzoekende West-Vlamingen hebben ook reeds beduidend meer werkervaring opgedaan dan de schoolverlaters in de andere provincies.

In Limburg is het rest% beduidend hoger dan het gemiddelde voor alle schoolverlaters, ook het % zonder werkervaring ligt er het hoogst.

Ondanks dit hoge rest% houdt Limburg samen met Vlaams-Brabant goed stand, daar waar de algemene trend een gevoelige stijging van het rest% laat zien.

Ook het aandeel schoolverlaters dat zich bij de VDAB als werkzoekende inschrijft ligt het hoogst in Limburg (74,8%). Slechts 1 schoolverlater op 4 maakt er rechtstreeks de overgang van school naar werk.

Bij de mannen stijgt het rest% in alle provincies, maar de stijging is het kleinst in Limburg dat echter met 19% het slechtst scoort.

West-Vlaanderen presteert ook hier het best, 1 jaar na het verlaten van de school zijn nog 13,2% van de West-Vlaamse schoolverlaters op zoek naar een job.

Alle andere provincies zitten daar ruim boven en de stijging van het rest% is het grootst in Antwerpen.

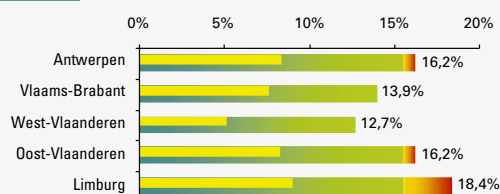
Bij de vrouwen is er een lichte verslechtering in Antwerpen terwijl Vlaams-Brabant goed stand houdt.

West-Vlaanderen verliest zijn koppositie aan Vlaams-Brabant maar vooral in Oost-Vlaanderen neemt het rest% onder de vrouwelijke schoolverlaters sterk toe (+ 2,1%punt).

Limburg is de enige provincie die er in slaagt tegen de trend in te gaan. Het rest% bedraagt er nu 17,9% waardoor de kloof met de andere provincies weer een stuk kleiner wordt.

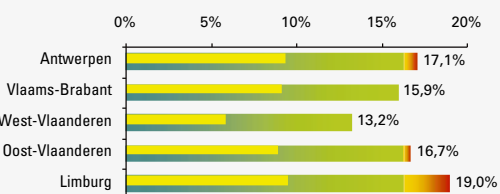
REST %

TOTAAL

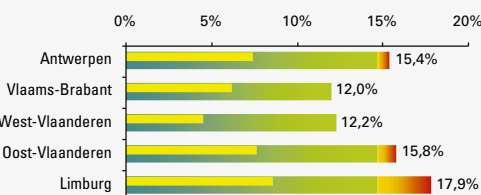
	Schoolverlaters			Nog WZ na 1 jaar	
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	20.421	14.479	3.315	16,2%	8,3%
Vlaams-Brabant	11.885	8.645	1.656	13,9%	7,6%
West-Vlaanderen	14.627	10.113	1.857	12,7%	5,1%
Oost-Vlaanderen	17.583	12.823	2.854	16,2%	8,2%
Limburg	11.065	8.274	2.035	18,4%	9,0%
Vlaanderen	75.581	54.334	11.717	15,5%	7,6%

MANNEN

	Schoolverlaters			Nog WZ na 1 jaar	
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	9.983	7.211	1.708	17,1%	9,3%
Vlaams-Brabant	5.371	4.485	949	15,9%	9,0%
West-Vlaanderen	7.114	5.035	938	13,2%	5,7%
Oost-Vlaanderen	8.492	6.295	1.419	16,7%	8,9%
Limburg	5.430	4.259	1.029	19,0%	9,4%
Vlaanderen	36.990	27.285	6.043	16,3%	8,5%

VROUWEN

	Schoolverlaters			Nog WZ na 1 jaar	
	totaal	waarvan ingeschr. VDAB	abs	% t.o.v. totaal	zonder werkervaring
Antwerpen	10.438	7.268	1.607	15,4%	7,4%
Vlaams-Brabant	5.914	4.160	707	12,0%	6,1%
West-Vlaanderen	7.513	5.078	919	12,2%	4,4%
Oost-Vlaanderen	9.091	6.528	1.435	15,8%	7,5%
Limburg	5.635	4.015	1.006	17,9%	8,5%
Vlaanderen	38.591	27.049	5.674	14,7%	6,8%

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

Studieniveau - gebruikte afkortingen

Om de gegevens betreffende de schoolverlaters op een zinvolle manier te kunnen analyseren, is het nodig de totale populatie te verdelen in een aantal kleinere groepen. Wij noemen ze studieniveaus hoewel dit begrip in de onderwijswereld wellicht een andere betekenis heeft.

Soms worden indelingen gebruikt die een samenvoeging zijn van verschillende studieniveaus.

De indeling in niveaus en groter vindt u hiernaast.

Voor de indeling in studieniveaus worden schoolverlaters die een niveau aanvatten maar niet afmaakten, teruggekoppeld naar hun vorig studieniveau dat zij wel afmaakten.

Schoolverlaters die in het hoger onderwijs een gespecialiseerde of aanvullende opleiding volgden, worden eveneens teruggekoppeld naar hun behaalde basisdiploma.

Deze werkwijze wordt vooral gehanteerd om versnippering tegen te gaan.

Op de cd-rom die bij dit boek hoort worden alle gegevens immers nog eens geventileerd naar geslacht en regio.

In wat volgt worden de resultaten per studieniveau besproken.

Voor de studieniveaus t/m de 2de graad secundair onderwijs is de bespreking summier, vanaf de 3de graad secundair onderwijs volgt een meer uitgebreide bespreking.

Benaming studieniveau	Korte naam
Laaggeschoold:	
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	Max. S01
Middenstandsopleiding	M0
Deeltijds beroepssec. onderwijs	DBS0
Algem. sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	AS02
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	BS02
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	TS02
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	KS02
Middengespoold:	
Algem. sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	AS03
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	BS03 & BS04
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	TS03
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	KS03
Hooggeschoold:	
Hoger onderwijs van 1 cyclus	H01C
Hoger onderwijs van 2 cycli	H02C
Universitair onderwijs	UNIV

Overzicht per studieniveau

Het aandeel van de laaggeschoolden in het totaal van de schoolverlaters daalt van 17,1% naar 15%. Ook bij diegenen die 1 jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende zijn ingeschreven, daalt het aandeel van de laaggeschoolden van 30,4% naar 26,7%. Dit betekent dat ondanks een ongunstige conjunctuur de toestand van de laaggeschoolden niet langer verslechterde mede door beleidsmaatregelen.

Het aandeel van de middengespoolden wijzigt nauwelijks ten opzichte van de vorige editie maar 1 jaar na het verlaten van de school is hun positie aanzienlijk verbeterd.

Meer schoolverlaters komen hooggeschoold op de arbeidsmarkt dan in de vorige editie (41,7% t.o.v. 38,7%) maar hun absorptie verloopt aanzienlijk minder vlot. 1 jaar na het verlaten van de school is hun aandeel gestegen van 23,1% in de vorige editie tot 31,8% nu.

Hoe hoger de scholingsgraad, hoe minder kans om als schoolverlater werkloos te blijven.

Deze stelling houdt globaal nog steeds stand maar voor het eerst zijn er binnen de scholingsniveaus grote verschillen waar te nemen.

Bij de groep **laaggeschoolden** blijken vooral schoolverlaters met DBS0 en BS02 slecht te scoren. Het rest% schommelt voor deze niveaus rond 35%.

De schoolverlaters die een middenstandopleiding volgden gaan radicaal tegen de trend in en halen de beste score van alle studieniveaus.

Net als in de vorige editie deden ook nu 10,6% van de laaggeschoolden geen enkele werkervaring op in de opvolgingsperiode. Negatieve uitschieters zijn er vooral voor KS02, TS02 en BS02.

De middenstandopleidingen steken er ook hier met kop en schouders bovenuit met 2,3%.

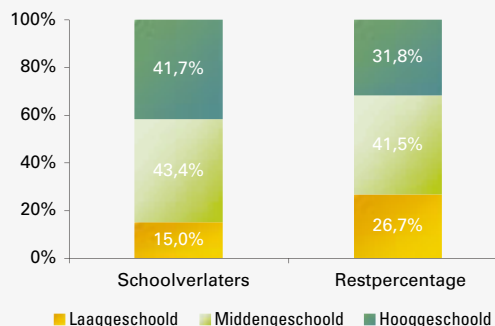
Bij de **middengespoolden** ligt het rest% rond 15%, uitgezonderd voor KS03 dat met 25,2% een opvallend slecht resultaat neerzet.

Ook qua dynamiek scoort KS03 met 14,1% schoolverlaters zonder werkervaring ondermaats. BS03 & BS04, en dit vooral onder invloed van de opleidingen verpleegkunde in BS04, telt nog weinig schoolverlaters zonder werkervaring.

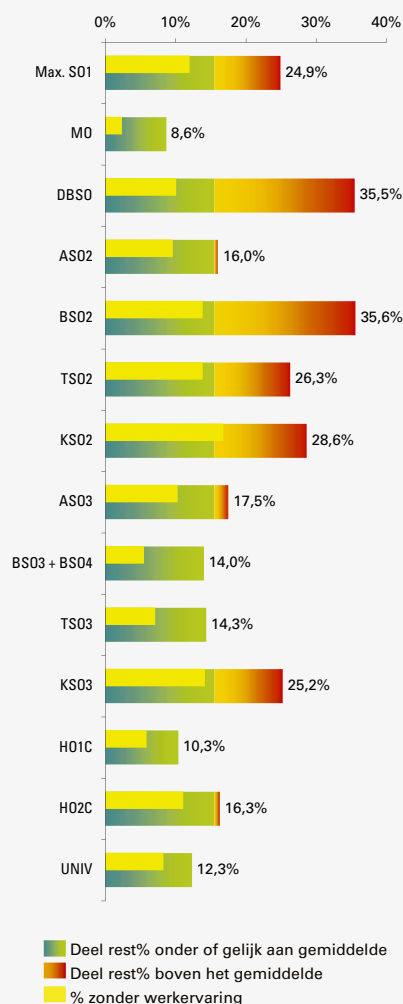
Binnen het **hogere onderwijs** is en blijft het H01C de onbetwiste koploper maar het rest% neemt sterk toe. Ook universitaire, maar vooral schoolverlaters uit het H02C hebben het nu een stuk moeilijker dan vroeger om een eerste job te vinden.

Verontrustend is zeker ook het sterk gestegen aandeel van schoolverlaters binnen deze groep dat 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring kon opdoen.

NAAR SCHOLING

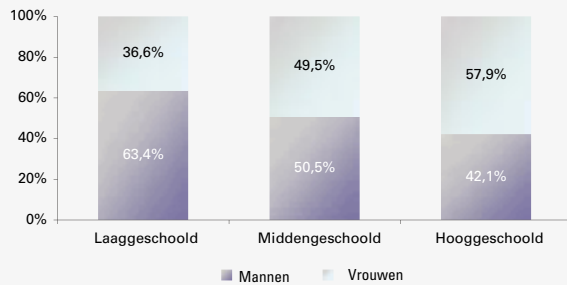

NAAR STUDIENIVEAU

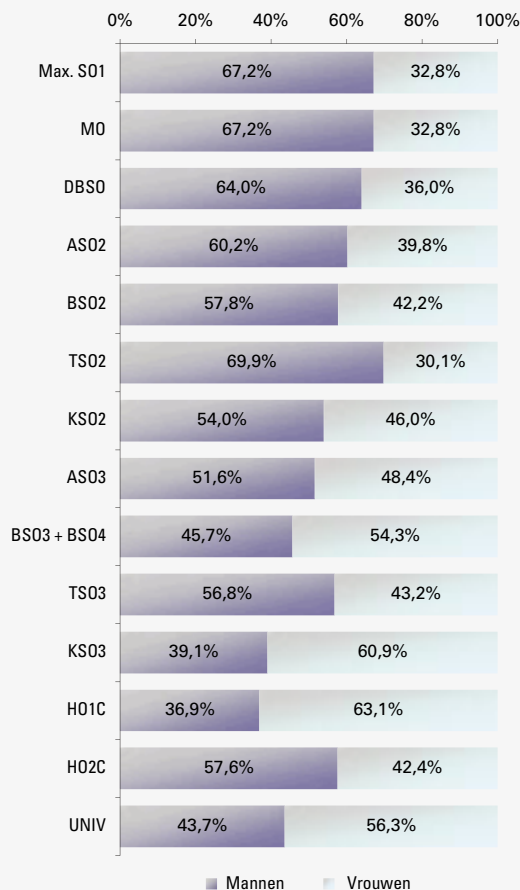

AANTAL SCHOOLVERLATERS

NAAR SCHOLING

NAAR STUDIENIVEAU

In de grafiek hiernaast valt op dat het aandeel van de vrouwen in het aantal schoolverlaters toeneemt met het scholingsniveau.

Nochtans is er een lichte kentering ten opzichte van de vorige editie toen deze trend nog meer uitgesproken was.

Zo daalt het aandeel van de mannen bij de **laaggeschoolden** licht van 64,1% naar 63,4%.

Bij de **middengeschoolden** tellen we nu praktisch evenveel mannen als vrouwen, daar waar in de vorige editie de mannen nog duidelijk in de meerderheid waren (52,6%).

Bij de **hooggeschoolden** maken de mannen iets van hun achterstand goed maar het evenwicht blijft danig verstoord in het voordeel van de vrouwen.

Iets meer dan 2 op 3 schoolverlaters zonder enig getuigschrift of diploma zijn mannen. Door een gebrek aan maturiteit lopen een aantal jongens reeds in het begin van het secundair onderwijs een onoverbrugbare achterstand op. Vooralsnog is in deze toestand geen verbetering merkbaar, wel integendeel.

Bij de middenstandsopleidingen en in het DBS0 treffen we eveneens een groot aandeel mannen aan, maar hier speelt vooral het studieaanbod dat zich veel meer tot mannen dan tot vrouwen richt.

Ook in de andere studieniveaus de 2de graad secundair onderwijs zijn de mannen telkens in de meerderheid met als uitschieter het TS02 waar 7 op 10 schoolverlaters mannen zijn.

In het secundair onderwijs van de 3de graad is er meer evenwicht in het aantal mannelijke en vrouwelijke schoolverlaters.

Enkel in het TS03 zijn de mannen beduidend in de meerderheid.

In het niveau BS03 & BS04 tellen we meer vrouwen, vooral onder invloed van de opleidingen uit het studiegebied "Personenzorg", zowel in BS03 als in BS04 die quasi volledig door vrouwen bevolkt worden.

Het kunstsecundair onderwijs van de 3de graad verliest aan aantrekkingskracht. 6 op 10 schoolverlaters uit dit studieniveau zijn vrouwen.

In het hoger onderwijs delen de vrouwen de lakens uit in het H01C, dit door een zeer groot overwicht in de studiegebieden "Gezondheidszorg", "Onderwijs" en "Sociaal-agogisch werk".

In het H02C is de mannelijke aanwezigheid nog licht toegenomen en is nu bijna 6 op de 10 schoolverlaters een man.

Bij de academici leveren de mannen wat in en stijgt het aandeel van de vrouwelijke schoolverlaters nu tot 56,3% tegenover 55,7% in de vorige editie.

Resultaten per studieniveau

In wat volgt wordt dieper ingegaan op de resultaten van de 14 weerhouden studieniveaus.

Voor ieder niveau wordt het aantal schoolverlaters, diegenen die zich als werkzoekende inschreven bij de VDAB, het restpercentage en de dynamiek bekeken naar geslacht.

Voor de studieniveaus **t/m de 2de graad** secundair onderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs en de middenstandsopleidingen wordt het rest% en de dynamiek van ieder studiegebied³ grafisch weergegeven.

Tevens wordt zowel voor mannen als voor vrouwen een top 5 gegeven van de **studiegebieden** die het populairst zijn.

Ook van deze gebieden wordt het rest% en de dynamiek grafisch voorgesteld.

Voor de studieniveaus **vanaf de 3de graad** secundair onderwijs wordt het rest% en de dynamiek van ieder studiegebied grafisch weergegeven.

Daarnaast worden ook op dezelfde wijze de 10 best en de 10 slechtst scorende studierichtingen in kaart gebracht.

Telt een studieniveau niet meer dan 20 studierichtingen, dan worden **alle** richtingen vermeld.

Vanaf de 3de graad secundair onderwijs wordt, zowel voor de mannen als voor de vrouwen, een top 5 van de meest gevolgde **studierichtingen** vermeld. Ook hier wordt het rest% en de dynamiek grafisch voorgesteld.

---

³ Studiegebieden en studierichtingen worden slechts vermeld voor zover zij minstens 20 schoolverlaters tellen. Op de cd-rom komen alle studiegebieden en -richtingen voor.

Max. S01

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	1.721	1.807
Aantal ingeschreven VDAB:	1.026	1.275
Nog werkzoekend na 1 jaar:	428	538
Restpercentage:	24,9%	29,8%
Zonder werkervaring:	11,9%	13,2%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug die binnen het secundair onderwijs de 2de graad niet hebben beëindigd.

Er wordt slechts gerapporteerd over het niveau zelf. 40,4% van deze schoolverlaters is niet ingeschreven geweest als werkzoekende bij de VDAB. Dit is merklijk meer dan 1 jaar terug.

1 op 4 van deze schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds als werkzoekende ingeschreven.

11,9% van de schoolverlaters met max. S01 heeft in dat jaar nog niet gewerkt. Dit aandeel is reeds voor de tweede maal op rij afgenomen.

Het aandeel van de mannelijke schoolverlaters binnen deze groep stijgt nog steeds. Een andere kijk op studeren bij het begin van het secundair onderwijs tussen jongens en meisjes zou hiervoor de belangrijkste verklaring zijn. De achterstand die hier opgelopen wordt kan in veel gevallen later niet meer opgehaald worden.

Het rest% ligt iets hoger bij de vrouwen dan bij de mannen, maar zoals eerder reeds aangehaald ligt het aantal mannen beduidend hoger.

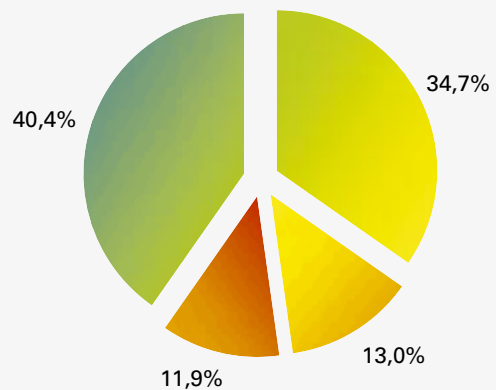
Bij de schoolverlaters die 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring opdeden, ligt het aandeel van de vrouwen eveneens hoger dan dat van de mannen.

Bij deze cijfers hoort een belangrijke bemerking.

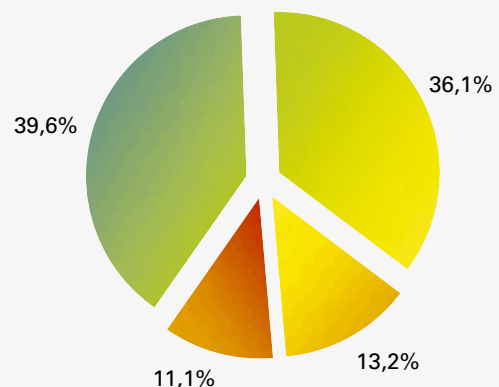
Nooit eerder waren er zo weinig schoolverlaters uit deze groep die zich inschreven als werkzoekende bij de VDAB. Deze groep schoolverlaters bestaat hoofdzakelijk uit "hoppers" die om de haverklap overstappen van de ene opleiding naar de andere.

Door het ontbreken van identificatiegegevens kan echter niet nagegaan worden of iemand die niet meer in het regulier onderwijs studeert, geen opleiding volgt die georganiseerd wordt door een andere instantie.

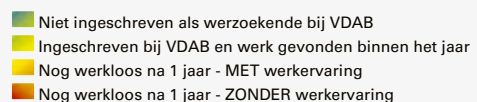
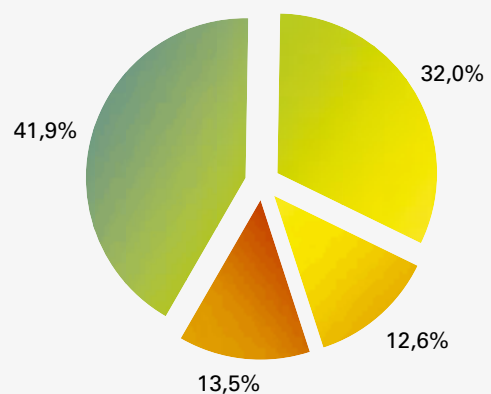
TOTAAL

MANNEN

VROUWEN

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	1.931	2.691
Aantal ingeschreven VDAB:	927	1.875
Nog werkzoekend na 1 jaar:	167	346
Restpercentage:	8,6%%	12,9%
Zonder werkervaring:	2,3%	3,5%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een middenstandsopleiding.

Het kleinste niveau waarover gerapporteerd wordt is het "studiegebied", dit komt overeen met de indeling die het VIZO zelf hanteert.

52% van alle schoolverlaters uit de middenstandsopleidingen (MO) schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

8,6% van de schoolverlaters uit de MO is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend, maar slechts 2,3% had niet de kans om werkervaring op te doen gedurende deze periode.

De middenstandsopleidingen halen hiermee de beste score over de totaliteit van de studieniveaus en zijn zeker a-typisch voor de groep van laaggeschoolden.

De mannen zijn met iets minder dan 70% van de schoolverlaters duidelijk oververtegenwoordigd binnen de MO. Dit hoeft niet echt te verwonderen, de MO zijn een reddingsboei voor leerlingen die in het secundair onderwijs een leerachterstand hebben opgelopen en dit zijn overwegend mannen. Daarenboven richt het aanbod van middenstandsopleidingen zich ook meer naar mannen dan naar vrouwen.

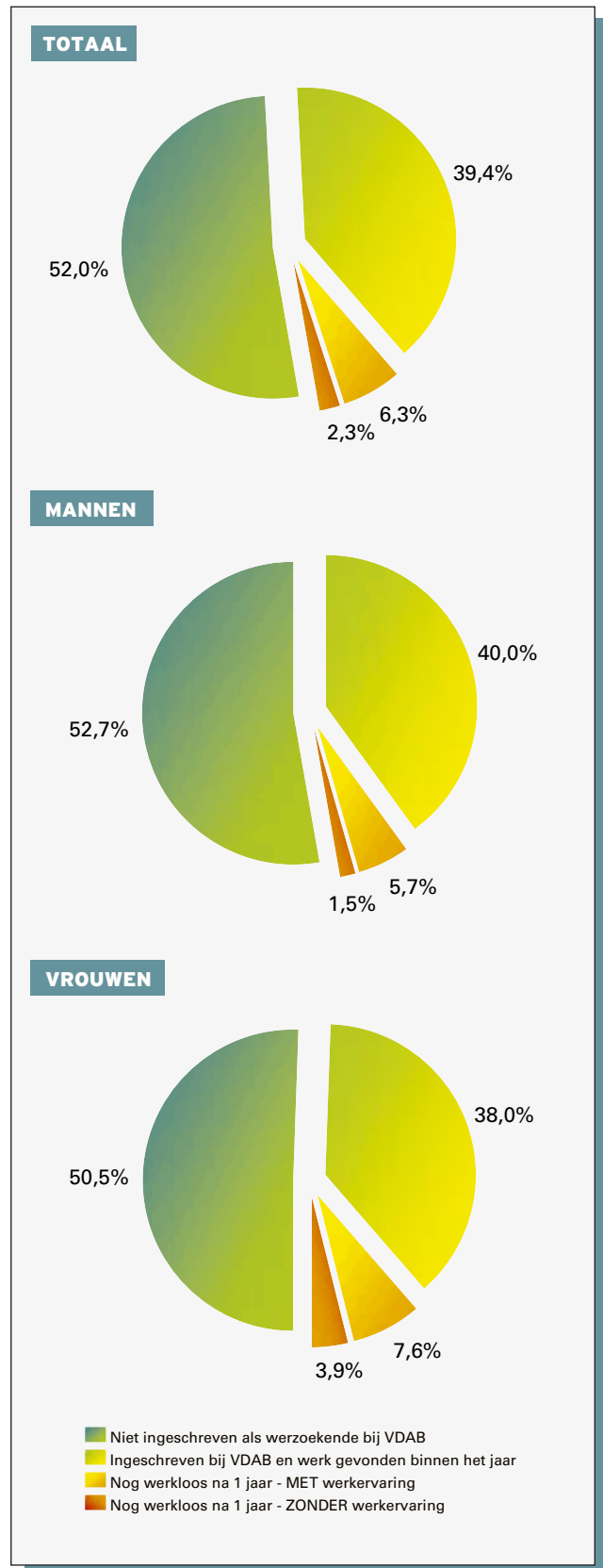
Mannen (52,7%) stromen iets makkelijker rechtstreeks door naar de arbeidsmarkt dan vrouwen (50,5%) en ook 1 jaar na het einde van de opleiding doen de mannen het met een rest% van 7,2% merklijk beter dan de vrouwen (11,5%).

Opmerking

De middenstandsopleidingen zijn een zeer specifieke onderwijsvorm waarbij een volwaardige alternatievereist is om in het systeem te kunnen stappen. Deze factor heeft een grote invloed op het rest% omdat de leerling in veel gevallen in het bedrijf kan blijven zodra hij/zij de opleiding met succes heeft voltooid.

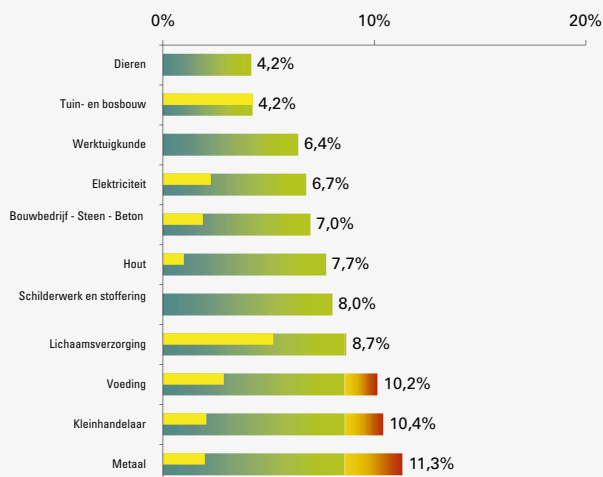
Een andere belangrijke factor die van grote invloed is op het rest% is de uitval gedurende de opleiding. De middenstandsopleidingen kennen een merklijk hoger percentage leerlingen die wel een opleiding aanvaarten maar ze om tal van redenen niet afmaken dan dit in het regulier onderwijs het geval is.

De middenstandsopleidingen zijn dus een zeer goede voorbereiding op de arbeidsmarkt voor diegenen die volhouden, en hun opleiding die ze begonnen zijn ook afmaken.

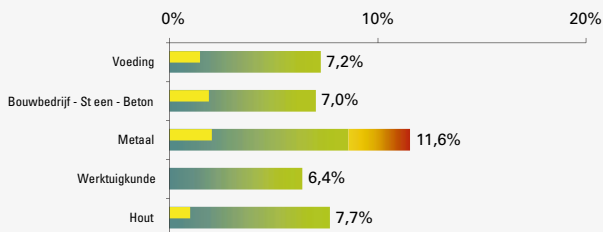

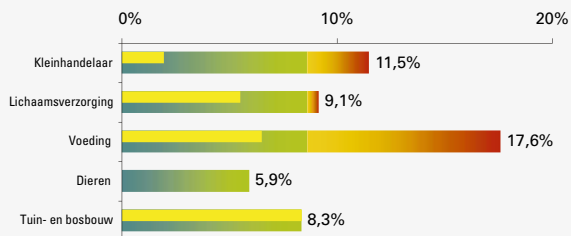
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
■ Deel rest% boven het gemiddelde
■ % zonder werkervaring

11 studiegebieden in de MO tellen minstens 20 schoolverlaters (sv).

7 van deze studiegebieden scoren qua rest% beter dan het gemiddelde voor dit niveau.

Alle studiegebieden, uitgezonderd "Lichaamsverzorging", "Kleinhandelaar" en "Dieren" tellen meer mannen dan vrouwen.

Vrouwen zijn praktisch totaal afwezig in alle studiegebieden die met techniek te maken hebben. Enkel in het studiegebied "Voeding" is er ook een significante vrouwelijke aanwezigheid.

De studiegebieden "Dieren" (24 sv) en "Tuin- en bosbouw" (71 sv) presteren het best.

"Werktuigkunde" (157 sv), "Elektriciteit" (89 sv), "Bouwbedrijf-Steen-Beton" (215 sv), "Hout" (104 sv) en "Schilderwerk en stoffering" (50 sv) halen mooie scores.

"Lichaamsverzorging" (231 sv), "Voeding" (384 sv), Kleinhandelaar" (346 sv) en "Metaal" (203 sv) scoren weliswaar minder goed dan het gemiddelde rest% voor de MO maar presteren globaal gezien goed.

Enkel in "Tuin- en bosbouw" en in "Lichaamsverzorging" is het aandeel van de schoolverlaters zonder werkervaring na 1 jaar relatief hoog.

4 van de 5 populairste studiegebieden bij de mannen scoren beter dan het gemiddeld rest% voor de middenstandsopleidingen.

"Voeding" (276 sv) en "Bouwbedrijf-Steen-Beton" (214 sv) zijn het meest in trek bij de mannen.

"Metaal" (199 sv) oefent ook veel aantrekkingskracht uit maar presteert niet zo goed.

"Werktuigkunde" (157 sv) en "Hout" (104 sv) die beide goed presteren vervolledigen deze top 5.

Bij de vrouwen is "Kleinhandelaar" (261 sv) het populairste studiegebied, op de voet gevolgd door "Lichaamsverzorging" (219 sv). "Voeding" (108 sv) kan ook op heel wat belangstelling rekenen.

Deze 3 studiegebieden zijn samen goed voor 93% van het aantal vrouwelijke schoolverlaters in de middenstandsopleidingen maar alle drie scoren ze slechter dan het gemiddelde rest%.

"Dieren" (17 sv) en "Tuin- en bosbouw" (12sv) vervolledigen de top 5. Zij scoren beter dan gemiddeld maar het betreft hier studiegebieden met een zeer beperkt aantal schoolverlaters.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	2.435	2.734
Aantal ingeschreven VDAB:	2.072	1.930
Nog werkzoekend na 1 jaar:	864	797
Restpercentage:	35,5%	29,2%
Zonder werkervaring:	10,0%	8,1%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.

Het kleinste niveau waarover gerapporteerd wordt is het "studiegebied".

Slechts 14,9% van alle schoolverlaters uit het DBSO schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Zij stroomden rechtstreeks door naar de arbeidsmarkt.

35,5% van de schoolverlaters uit het DBSO is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend. DBSO haalt hiermee de op één na slechtste score van alle studieniveaus en presteert beduidend minder goed dan in de vorige editie.

10% is er niet in geslaagd om in het jaar volgend op het verlaten van de school ook maar enige werkervaring op te doen en dit is wel merkbaar beter dan een aantal andere niveaus.

Praktisch 2 op 3 schoolverlaters uit het DBSO zijn mannen. Het studieaanbod binnen DBSO richt zich ook meer naar mannen dan naar vrouwen. DBSO richt zich binnen Onderwijs zowat tot hetzelfde doelpubliek als de middenstandsopleidingen maar doet het duidelijk minder goed.

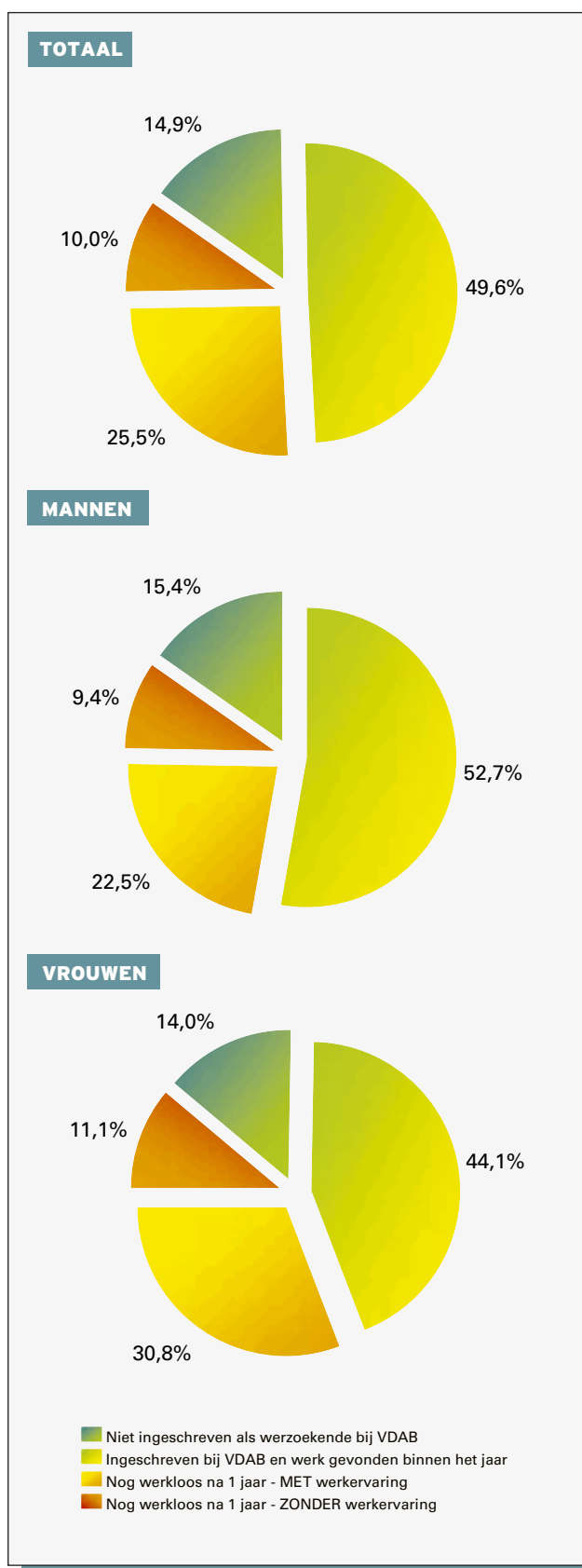
Dit heeft veel te maken met het ontbreken van een volwaardige alternatieven tussen leren en werken, waarbij de "werkcomponent" in ongeveer de helft van de gevallen ontbreekt.

Maar ook het publiek is anders. DBSO is samen met BSO2 zowat het laatste opvangnet geworden voor leerlingen die elders niet meer aan de bak komen. DBSO vangt dan vooral die leerlingen op die een voltijdse aanwezigheid op de schoolbanken helemaal niet meer zien zitten, bv. leerlingen die het in de middenstandsopleidingen voor bekeken houden en niet meer kunnen aarden in het voltijds onderwijs.

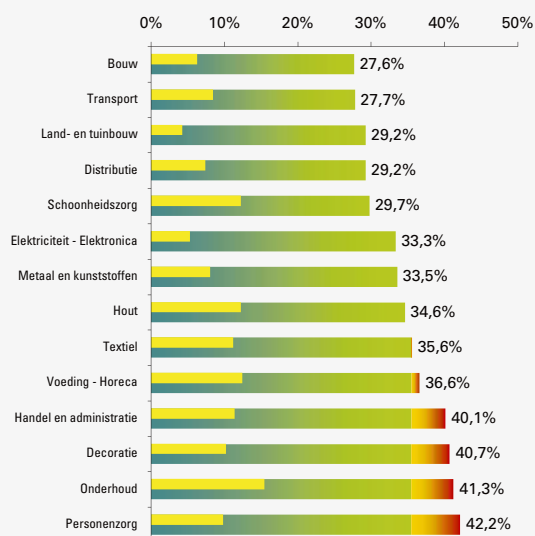
Een aantal van deze leerlingen kunnen niet zo maar aan de slag in een onderneming, zij zijn niet arbeidsmarktrijp en missen veelal werkattitude.

DBSO is zeker niet de beste keuze voor vrouwen, bijna 42% is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds ingeschreven als werkzoekende bij de VDAB tegenover 31,9% bij de mannen.

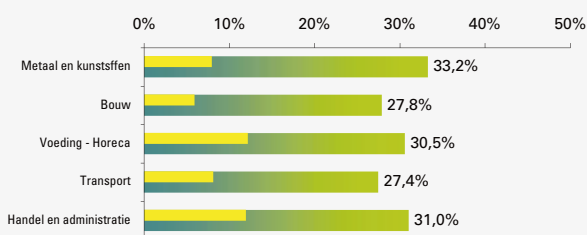
Ook het aandeel van de vrouwen zonder werkervaring (11,1%) ligt merkbaar hoger dan dat bij de mannen (9,4%).

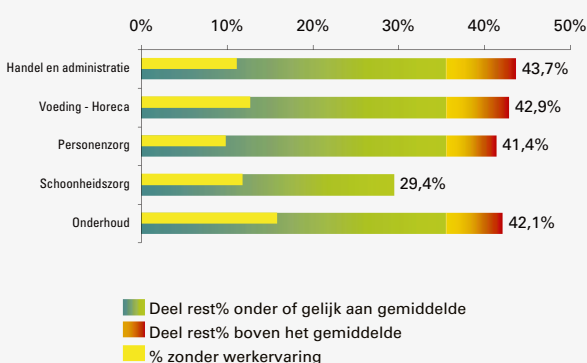
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

14 studiegebieden in het DBSO tellen minstens 20 schoolverlaters.

8 van deze studiegebieden scoren qua rest% beter dan het gemiddelde voor dit niveau maar ook deze resultaten kunnen bezwaarlijk als gunstig beschouwd worden. In tegenstelling tot het verleden zijn er geen echt positieve uitschieters meer binnen dit studieniveau.

In de studiegebieden "Bouw" (210 sv), "Transport" (191 sv), "Land en tuinbouw" (24 sv), "Distributie" (137 sv) en "Schoonheidszorg" (74 sv) blijven minder dan 30% van de schoolverlaters werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

In de studiegebieden "Elektriciteit-Elektronica" (57 sv), "Metaal en kunststoffen" (337 sv), "Hout" (107 sv), "Textiel" (45 sv) en "Voeding-Horeca" (372 sv) is ongeveer 1 op 3 schoolverlaters nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

Helemaal problematisch wordt het in de studiegebieden "Handel en administratie" (451 sv), "Decoratie" (59 sv), "Onderhoud" (143 sv) en "Personenzorg" (185 sv) waar het rest% meer dan 40% bedraagt.

De populairste studiegebieden bij de mannen scoren allemaal beter dan het gemiddelde rest% voor DBSO. Iets meer dan 20% van de mannen in het DBSO kiest voor "Metaal en kunststoffen" (331 sv). "Bouw" (205 sv), "Voeding-Horeca" (190 sv) en "Transport" (186 sv) zijn ook populair bij de mannen. Het studiegebied "Handel en administratie" (126 sv) vervolledigt deze top 5.

"Handel en administratie" (325 sv) is veruit het populairste studiegebied bij de vrouwen in DBSO. Door de moordende concurrentie uit andere niveaus komen slechts enkelingen terecht in een administratieve job. Ook "Voeding-Horeca" (182 sv) en "Personenzorg" (174 sv) waar de markt voor logistiek assistenten aan verzadiging toe is, kampen met hoge restpercentages. "Schoonheidszorg" (68 sv) op 4 is het enige studiegebied dat beter scoort dan het gemiddelde, want op 5 haalt het studiegebied "Onderhoud" (38 sv) weer een rest% van meer dan 40%.

Hoewel het rest% voor het DBSO globaal sterk is gestegen, betalen de vrouwen toch de grootste tol. Dit komt vooral door het aanbod dat zich voornamelijk tot mannen richt waardoor vrouwen massaal kiezen voor "Handel en administratie" waarmee ze op de arbeidsmarkt zo goed als kansloos zijn.

Ook het studiegebied "Personenzorg" doet het nu heel wat minder goed en er lijkt enkel nog toekomst in de bejaardenhulp.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	357	529
Aantal ingeschreven VDAB:	206	276
Nog werkzoekend na 1 jaar:	57	118
Restpercentage:	16,0%	22,3%
Zonder werkervaring:	9,5%	13,6%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het algemeen secundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien ASO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet. 70% van alle schoolverlaters in dit niveau verkeren in dit geval. Zij moeten wel heel schoolmoe geweest zijn om hun studies te stoppen op een zucht van de finish.

Het aantal schoolverlaters met enkel ASO2 is fiks gedaald ten opzichte van vorig jaar.

42,3% van de schoolverlaters uit het ASO2 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB wat 5%punt minder is dan in de vorige editie.

Slechts 16% van de schoolverlaters was nog steeds als werkzoekende ingeschreven 1 jaar na het verlaten van de school, wat maar iets slechter is dan het gemiddelde voor alle schoolverlaters.

Het aandeel van de schoolverlaters dat geen werkervaring kon opdoen (9,5%) is dan weer wel duidelijk minder goed dan het algemeen gemiddelde (7,6%).

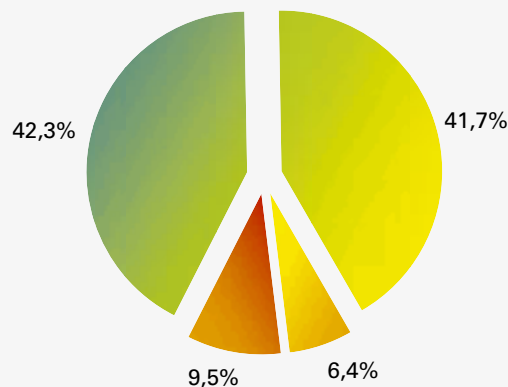
Vrouwen doen het iets minder goed dan mannen in dit studieniveau, zij stromen iets minder rechtstreeks door, 1 jaar na het verlaten van de school zijn zij ook nog iets talrijker werkzoekend en ook doen zij in dat jaar minder werkervaring op dan hun mannelijke collega's.

Hoewel het hier gaat over schoolverlaters die hun studies niet afmaakten is er blijkbaar toch nog een markt voor. Het gaat dan ook over een beperkte groep van schoolverlaters.

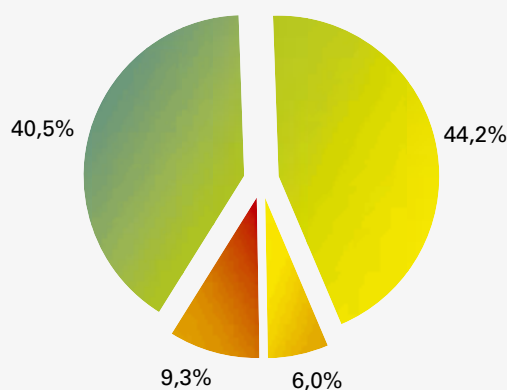
Vrouwen uit dit niveau zijn vaak gegeerd in de grote distributieketens als verkoopster of kassierster. Het gaat daarbij meestal om laagbetaalde, dikwijls deeltijdse jobs met weinig perspectieven op de lange termijn.

Voor de mannen zijn er meer uitwijkmogelijkheden, zij kunnen ook terecht in jobs waar meer fysieke kracht vereist is en die ook dikwijls iets beter verlonnd worden.

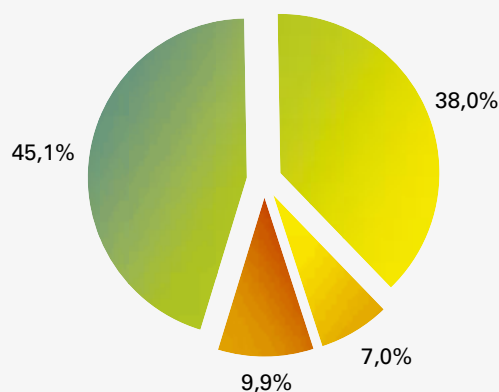
TOTAAL

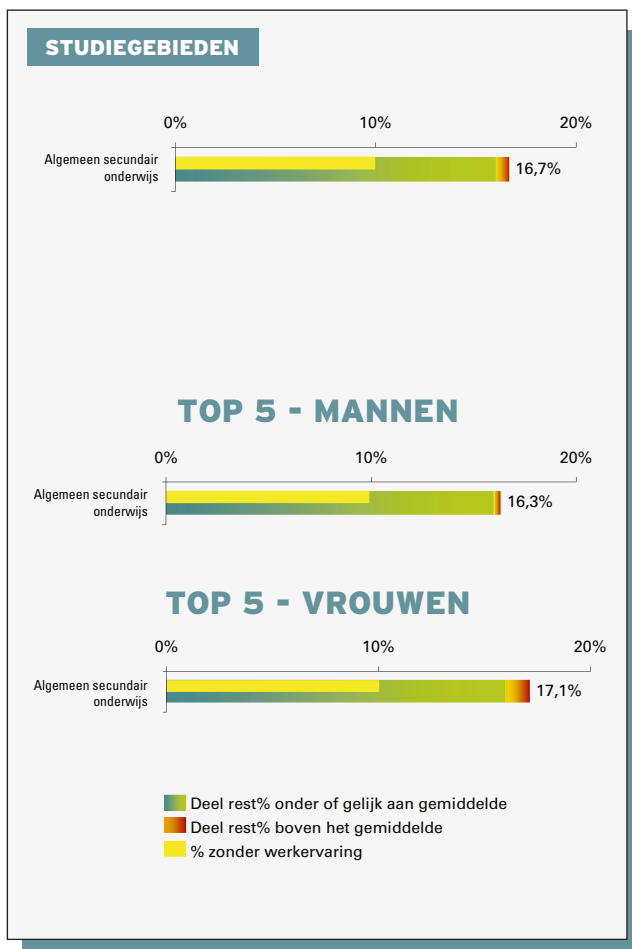
MANNEN

VROUWEN

- Niet ingeschreven als werzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

Het ASO2 telt slechts 2 studiegebieden.

Enkel het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" (342 sv) telt minstens 20 schoolverlaters.

1 op 6 schoolverlaters uit dit studiegebied is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds als werkzoekende ingeschreven bij de VDAB.

1 op 10 heeft gedurende dat jaar nog geen werkervaring opgedaan.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen telt enkel het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" minstens 20 schoolverlaters.

Rest% en dynamiek vertonen weinig verschillen.

Ongeveer 1 op 6 schoolverlaters is nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen heeft ongeveer 10% ook nog niet gewerkt gedurende dat jaar.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	3.584	4.234
Aantal ingeschreven VDAB:	3.029	3.200
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.275	1.332
Restpercentage:	35,6%	31,5%
Zonder werkervaring:	13,8%	14,2%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het beroepssecundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien BSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

De schoolverlaters uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO) die opgeleid werden voor een tewerkstelling in het reguliere arbeidscircuit (OV3) worden ook bij BSO2 ondergebracht evenals diegenen die na het BuSO nog een alternerende opleiding volgden.

Amper 15,5% van de schoolverlaters uit dit niveau vindt een job direct aansluitend op zijn/haar opleiding.

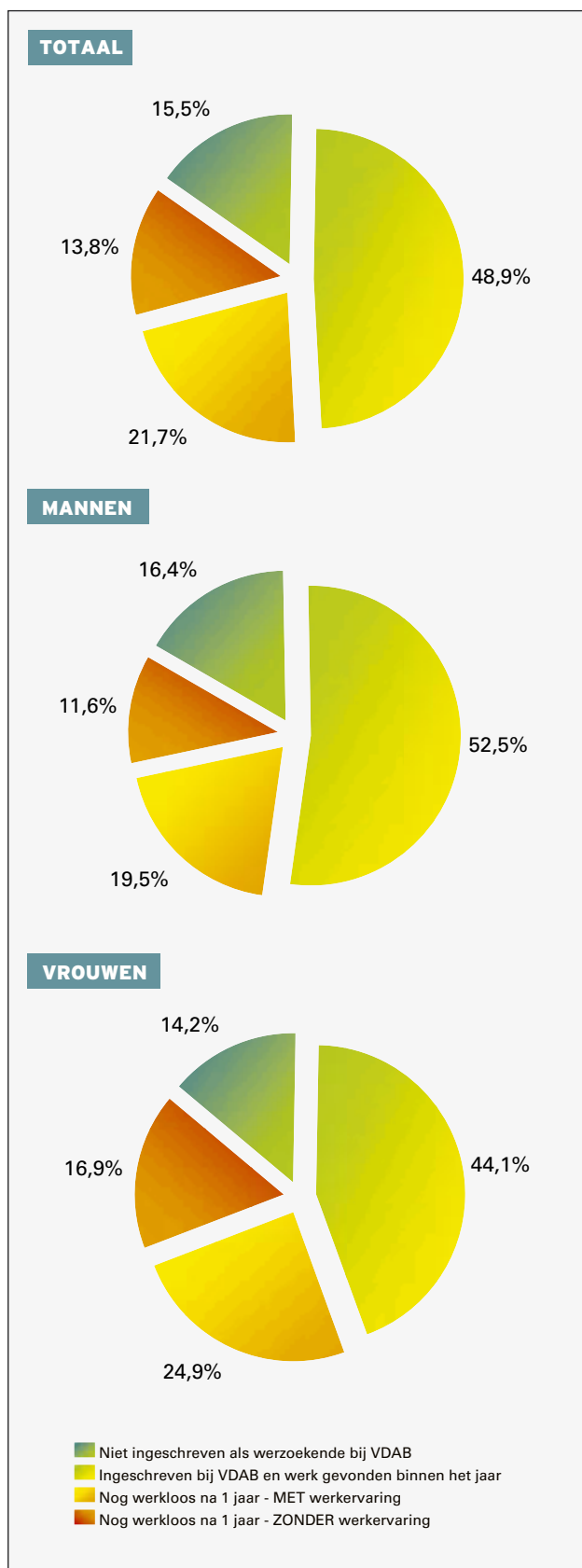
Meer dan 35% van de schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog ingeschreven als werkzoekende, BSO2 is hiermee het slechtst scorende studieniveau.

De resultaten worden echter negatief beïnvloed door het BuSO dat een rest% haalt van meer dan 40%, deze groep van schoolverlaters is dan ook bijzonder kwetsbaar en in een zwakke economische conjunctuur zeer gevoelig voor verdringing. Zonder de invloed van het BuSO zou het BSO2 op een rest% van 33,7% uitkomen wat uiteraard nog steeds hoog is.

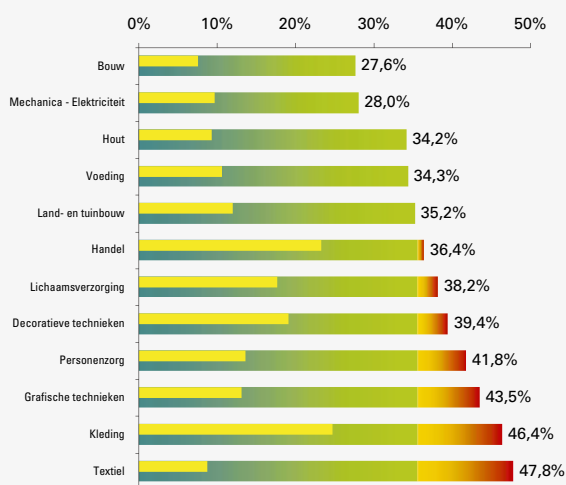
Ondanks een gevoelige stijging van het rest% ligt de dynamiek nu hoger dan in de vorige editie, m.a.w. meer werkzoekenden konden werkervaring opdoen, wat dan weer positief is.

BSO2 is geen vrouwvriendelijk studieniveau, het rest% bij de vrouwen ligt volle 10%punt hoger dan dat bij de mannen. Meer dan 4 op 10 vrouwen uit het BSO2 zijn nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

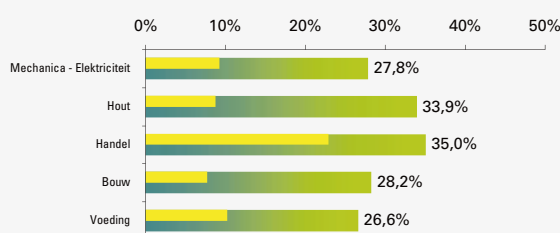
1 op 6 van deze vrouwen deed ook geen werkervaring op gedurende dat jaar en dat voorspelt weinig goeds.

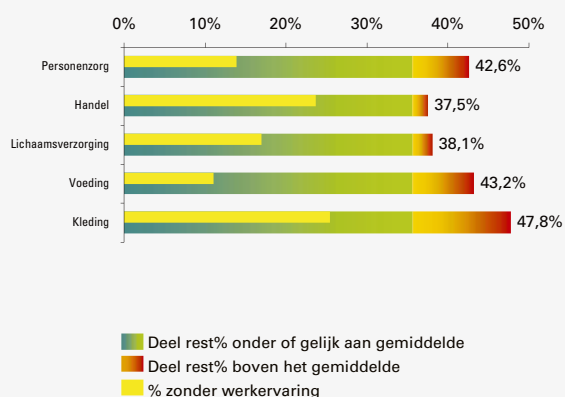
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

12 studiegebieden in het BS02 tellen minstens 20 schoolverlaters.

Slechts 2 studiegebieden, "Bouw" (214 sv) en "Mechanica-Elektriciteit" (674 sv) halen een rest% van minder dan 30%.

"Hout" (357 sv), "Voeding" (332 sv) en "Land- en tuinbouw" (159 sv) blijven nog net onder het gemiddelde voor dit niveau.

7 studiegebieden scoren hoger dan het reeds hoge gemiddelde rest%. "Handel" (572 sv), "Lichaamsverzorging" (199 sv) en "Decoratieve technieken" (142 sv) blijven nog net onder een rest% van 40%.

"Personenzorg" (783 sv) en "Grafische technieken" (23 sv) zitten reeds ruim boven 40% terwijl "Kleding" (69 sv) en "Textiel" (46 sv) dicht aanleunen tegen 50% nog werkzoekend na 1 jaar.

In de studiegebieden "Handel" en "Kleding" heeft 1 op 4 van de schoolverlaters daarenboven nog geen enkele werkervaring opgedaan 1 jaar na het verlaten van de school.

Ieder van de 5 populairste studiegebieden bij de mannen scoort beter dan het gemiddeld rest% voor BS02. Het studiegebied "Mechanica-Elektriciteit" (666 sv) telt het meeste schoolverlaters bij de mannen in het BS02.

Ook "Hout" (345 sv), en "Handel" (263 sv) zijn bij de mannen populair maar presteren minder goed.

De studiegebieden "Bouw" (209 sv) en "Voeding" (177 sv) sluiten de rij en halen een voor dit niveau behoorlijke score.

Meest in trek bij de vrouwen is het studiegebied "Personenzorg" (664 sv), maar meer dan 4 op 10 schoolverlaters is na 1 jaar nog werkzoekend.

Ook het studiegebied "Handel" (309 sv) is populair maar scoort nauwelijks beter, net als "Lichaamsverzorging" (189 sv).

"Voeding" (155 sv) en "Kleding" (67 sv) sluiten de rij maar halen beide slechte scores.

In de studiegebieden "Handel" en "Kleding" lukte het voor 1 op 4 schoolverlaters niet om enige werkervaring op te doen in het jaar volgend op het verlaten van de school.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	1.155	1.590
Aantal ingeschreven VDAB:	811	1.008
Nog werkzoekend na 1 jaar:	304	391
Restpercentage:	26,3%	24,6%
Zonder werkervaring:	13,8%	12,8%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het technisch secundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien TSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

Iets minder dan 30% van alle schoolverlaters uit het TSO2 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB en stroomde dus rechtstreeks van de school door naar de arbeidsmarkt.

1 jaar na het verlaten van de school was nog steeds 26,3% van deze schoolverlaters werkzoekend.

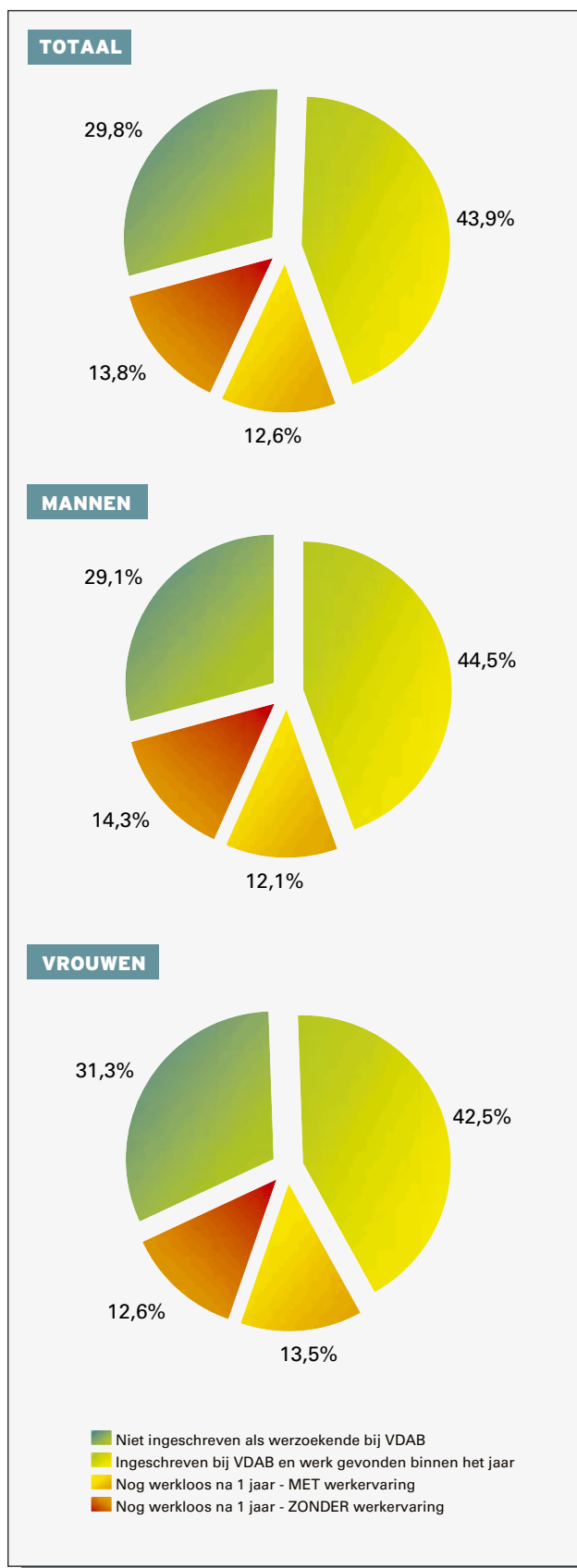
13,8% had gedurende dat jaar nog geen werkervaring opgedaan, wat een lichte stijging betekent in vergelijking met de vorige editie.

TSO2 is het studieniveau waar het overwicht van de mannen het grootst is, praktisch 70% van de schoolverlaters in TSO2 zijn mannen. Dit heeft natuurlijk te maken met het aanbod binnen TSO2.

Verhoudingsgewijs iets meer vrouwen dan mannen in het TSO2 vinden rechtstreeks hun weg naar de arbeidsmarkt en schrijven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

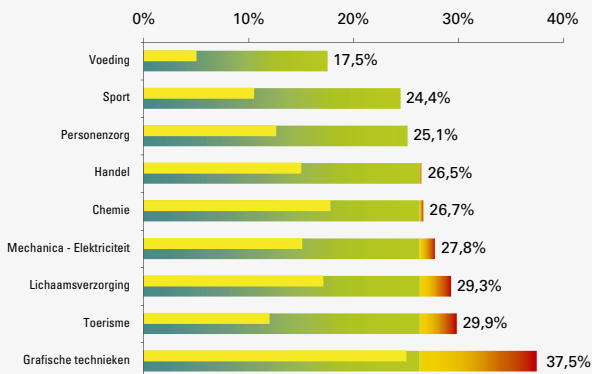
1 jaar na het verlaten van de school is het aandeel mannen en vrouwen dat nog werkzoekend is quasi gelijk.

In de groep die gedurende dat jaar nog geen werkervaring kon opdoen is de toestand gunstiger voor de vrouwen (12,6%) dan voor de mannen (14,3%).

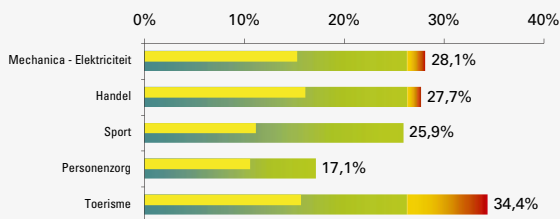

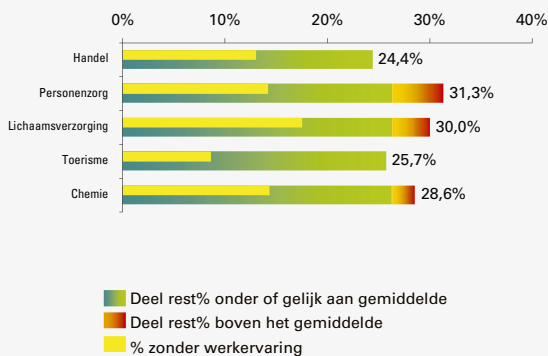
STUDIEGEBIEDEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Van de 16 studiegebieden in het TS02 zijn er amper 9 met minstens 20 schoolverlaters.

Wie "Voeding" (40 sv), "Sport" (86 sv) of "Personenzorg" (175 sv) studeerde komt nog betrekkelijk goed weg.

In de studiegebieden "Handel" (347 sv), "Chemie" (45 sv) en "Mechanica-Elektriciteit" (259 sv) ligt het rest% reeds ruim boven 25%.

3 op 10 schoolverlaters die een opleiding "Lichaamsverzorging" (41 sv) of "Toerisme" (67 sv) volgden zijn na 1 jaar nog steeds werkzoekend.

"Grafische technieken" (24 sv) biedt de minste perspectieven in dit niveau, ruim een derde van de schoolverlaters zijn 1 jaar na het verlaten van de school nog op zoek naar een job.

Bij de mannen springen de studiegebieden "Mechanica-Elektriciteit" (256 sv) en "Handel" (224 sv) er qua aantal schoolverlaters ver bovenuit. Samen zijn zij goed voor 60% van het aantal mannelijke schoolverlaters in het TS02.

"Sport" (81 sv) en "Personenzorg" (76 sv) oefenen ook de nodige aantrekkingskracht uit en scoren ook goed (Sport) tot zelfs zeer goed (Personenzorg).

Als vijfde studiegebied in deze top 5 vinden wij "Toerisme" (32 sv) maar hier zijn meer dan 1 op 3 schoolverlaters nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

"Handel" (123 sv) is het meest populaire studiegebied bij de vrouwen en scoort iets beter dan het gemiddelde rest% voor TS02.

Ook "Personenzorg" (99 sv) is nog steeds populair bij vrouwen maar scoort beduidend minder goed. "Lichaamsverzorging" (40 sv) op 3 telt nog 30% werkzoekenden na 1 jaar.

"Toerisme" (35 sv) op 4 doet het dan weer iets beter en scoort in ieder geval veel beter dan bij de mannen.

"Chemie" (14 sv) vervolledigt deze top 5 maar het gaat slechts over een zeer beperkt aantal schoolverlaters.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	126	165
Aantal ingeschreven VDAB:	82	81
Nog werkzoekend na 1 jaar:	21	41
Restpercentage:	28,6%	24,8%
Zonder werkervaring:	16,7%	16,4%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het kunstsecundair onderwijs van de 2de graad.

Studenten die in het secundair onderwijs van de 3de graad hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien KSO2 volgden, worden naar dit niveau teruggezet.

KSO2 is veruit het kleinste studieniveau (126 sv). Ongeveer een derde van de schoolverlaters schrijven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB. Wij gaan er dus van uit dat zij zelf aansluitend op hun studies een job hebben gevonden.

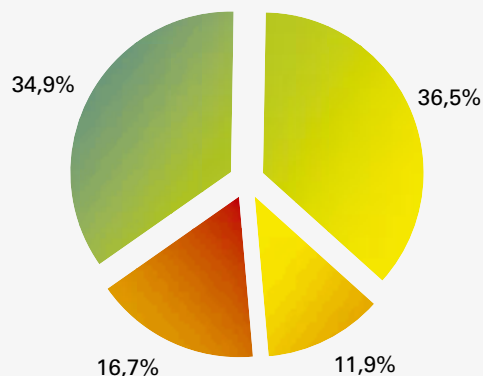
28,6% van de schoolverlaters heeft 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds geen job gevonden.

16,7% of 1 op 6 van alle schoolverlaters heeft 1 jaar na het verlaten van de school nog niet gewerkt.

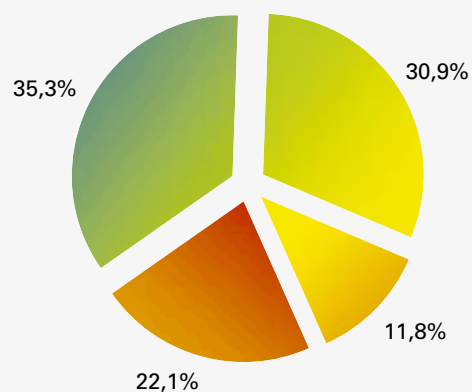
1 jaar na het verlaten van de school zijn er in verhouding nog veel meer mannen dan vrouwen werkzoekend. We hebben hier natuurlijk te maken met kleine aantallen maar blijktbaar zijn mannen veel minder dan vrouwen bereid eender welke job aan te nemen.

Vooraf het aandeel van de mannelijke schoolverlaters dat 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring opdeed is extreem hoog, het bedraagt meer dan het dubbele dan het aandeel bij de vrouwen.

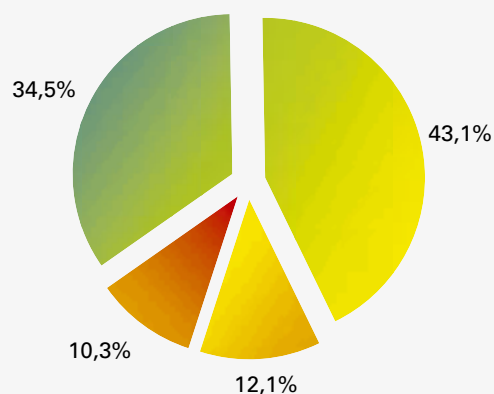
TOTAAL

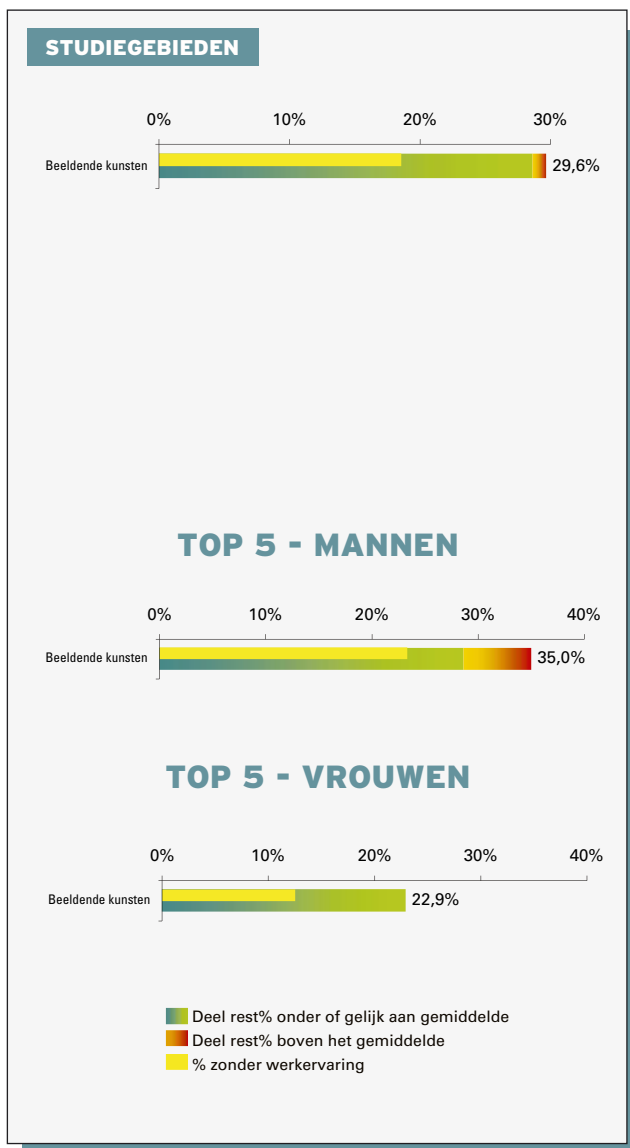
MANNEN

VROUWEN

- Niet ingeschreven als werzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

Er is binnen het KS02 slechts 1 studiegebied met minstens 20 schoolverlaters.

In het studiegebied "Beeldende kunsten" (108 sv) is 3 op 10 schoolverlaters na 1 jaar nog steeds op zoek naar een job. 18,5% heeft dan nog geen enkele werkervaring opgedaan.

Schoolverlaters die kiezen voor een artistieke opleiding, kiezen in de eerste plaats voor het creatieve aspect en laten zich minder leiden door tewerkstellingskansen.

Zij zijn meestal ook niet snel geneigd eender welke job aan te nemen om toch maar aan de slag te zijn.

Er is een significant verschil in uitstroom in het studiegebied "Beeldende kunsten" tussen mannen en vrouwen.

Met een rest% van 35% scoren mannen slecht in dit niveau.

De vrouwen, die maar iets minder in aantal zijn, stromen opmerkelijk beter door.

1 jaar na het verlaten van de school heeft bijna 1 op 4 mannen nog geen werkervaring opgedaan wat het dubbel is van het aandeel bij de vrouwen.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	4.743	6.852
Aantal ingeschreven VDAB:	2.917	3.800
Nog werkzoekend na 1 jaar:	832	1.121
Restpercentage:	17,5%	16,4%
Zonder werkervaring:	10,2%	10,1%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad in het algemeen secundair onderwijs.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig stopzetten, maar voordien een diploma behaalden van het ASO3 worden uiteraard ook in rekening gebracht.

38,5% van de schoolverlaters uit het ASO3 is niet ingeschreven geweest als werkzoekende bij de VDAB.

17,5% van alle schoolverlaters in dit niveau is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend. 1 op 10 heeft op dat ogenblik nog steeds geen enkele werkervaring kunnen opdoen.

Zowel qua rest% als wat de dynamiek betreft houden schoolverlaters uit dit niveau dus goed stand.

Vrouwen (41,9%) vinden makkelijker een job direct aansluitend op hun studies dan mannen (35,3%). De toestand bij de mannen (11,6%) is ook ongunstiger dan deze bij de vrouwen (8,7%) voor wat betreft het aandeel van de schoolverlaters zonder werkervaring.

Opmerking:

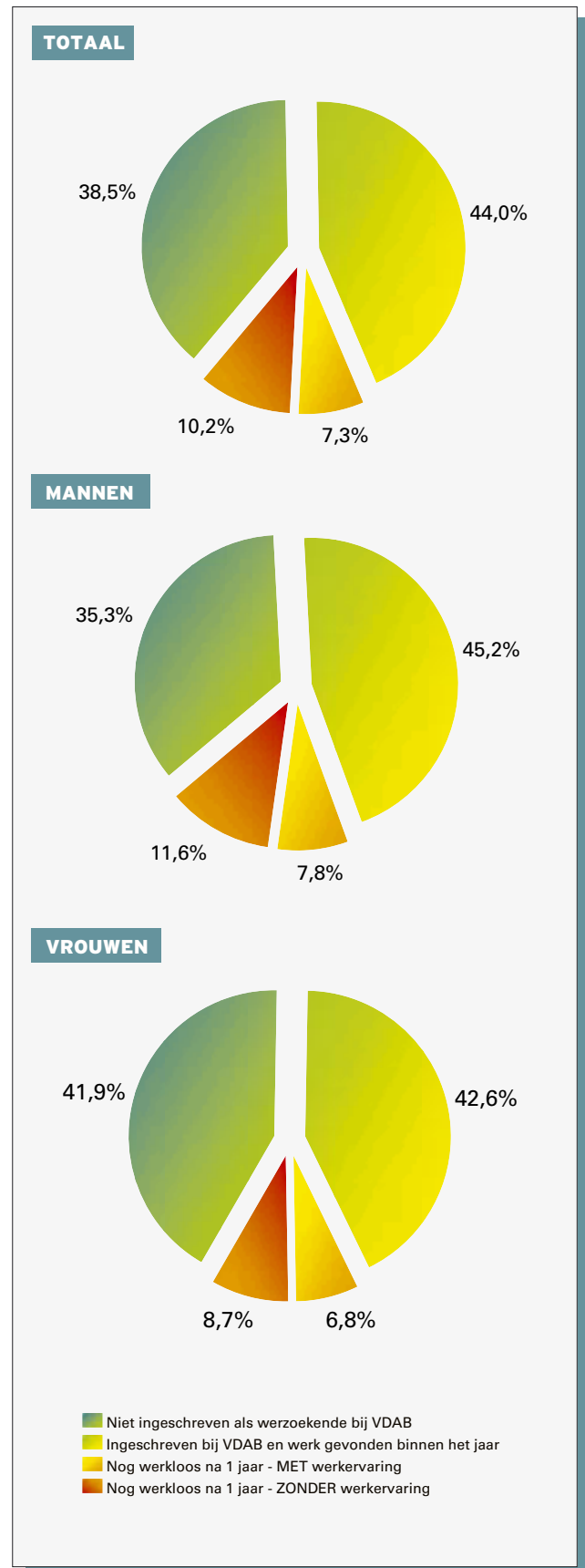
Bij de studenten die een ASO3-diploma behalen zijn er een aantal die hoger onderwijs aanvatten in een instelling die niet onderworpen is aan de regelgeving van het dept. Onderwijs (Franse Gemeenschap of buitenlands onderwijs).

Dit betekent dat zij niet doorstromen naar de arbeidsmarkt. In dit geval is het totaal aantal schoolverlaters overschat en is het restpercentage onderschat.

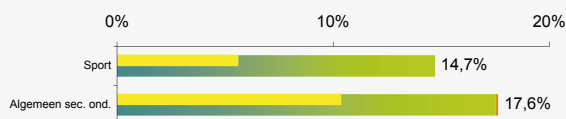
Aangezien dit effect voornamelijk speelt voor studenten die universitair onderwijs aanvatten, en de studenten uit het ASO3 een groot aandeel hebben in deze instroom, wordt het aantal schoolverlaters uit het ASO3 overschat.

Er zijn momenteel geen cijfers beschikbaar omtrent het aantal schoolverlaters dat na het ASO3 voortgezette studies aanvat in een instelling die niet is onderworpen aan de regelgeving van het departement Onderwijs.

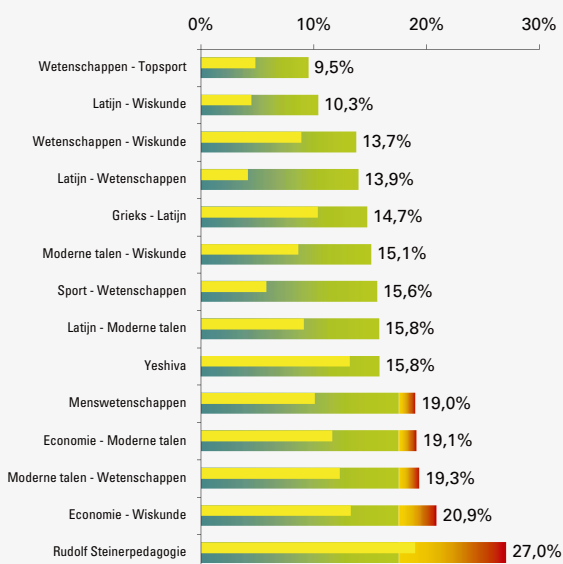
De impact op het rest% is bijgevolg tot op vandaag moeilijk in te schatten, maar zeker is dat het onderschat wordt wat betekent dat het ASO3 minder goed presteert dan uit de beschikbare cijfers blijkt.

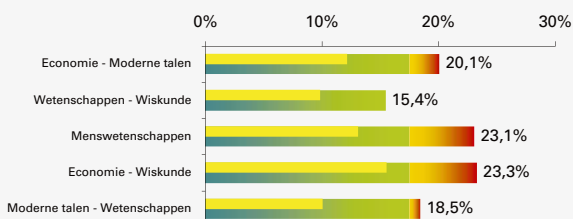
STUDIEGEBIEDEN

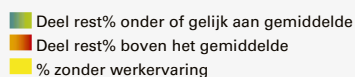
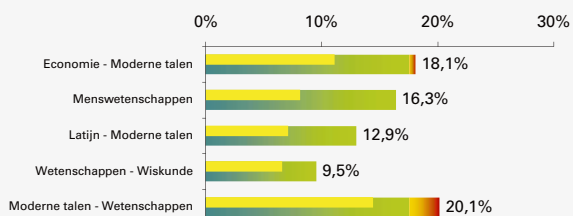
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het ASO3 telt slechts 2 studiegebieden. Het studiegebied "Algemeen secundair onderwijs" is veruit het belangrijkste met 4.600 schoolverlaters.

Het studiegebied "Sport" telt slechts 143 schoolverlaters maar scoort merkelijk beter.

Binnen het ASO3 komen 14 studierichtingen voor die elk minstens 20 schoolverlaters tellen. 9 richtingen halen een rest% onder het gemiddelde voor ASO3.

"Wetenschappen-Topsport" (21 sv) en "Latijn-Wiskunde" (203 sv) halen de beste score met ongeveer 1 op 10 nog werkzoekend na 1 jaar.

"Wetenschappen-Wiskunde" (576 sv), "Latijn-Wetenschappen" (122 sv), "Grieks-Latijn" (68 sv), "Moderne talen-Wiskunde" (186 sv), Sport-Wetenschappen" (122 sv), "Latijn-Moderne talen" (298 sv) en "Yeshiva" (38 sv) halen ook mooie scores.

5 studierichtingen scoren slechter dan het gemiddelde voor het ASO3, "Menswetenschappen" (1.017 sv), "Economie-Moderne talen" (1.346 sv), "Moderne talen-Wetenschappen" (269 sv) en "Economie-Wiskunde" (378 sv) halen een rest% van ongeveer 20% terwijl "Rudolf Steinerpedagogie" (74 sv) hier nog flink boven zit met 27% nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

"Economie-Moderne talen" (677 sv), "Wetenschappen-Wiskunde" (408 sv), en "Menswetenschappen" (399 sv) zijn de absolute toppers bij de mannen.

Verder in de top 5 vinden wij nog "Economie-Wiskunde" (245 sv) en "Moderne talen-Wetenschappen" (130 sv).

Enkel "Wetenschappen-Wiskunde" scoort beter dan het gemiddelde rest% voor ASO3.

Net als bij de mannen is ook bij de vrouwen "Economie-Moderne talen" (669 sv) de populairste studierichting. Vrouwen uit deze richting stromen beter door naar de arbeidsmarkt dan mannen.

"Menswetenschappen" (618 sv) wordt op één na het meest gekozen door vrouwen en haalt een veel betere score dan bij de mannen.

Ook de 2 volgende richtingen in deze top 5 doen het bijzonder goed, "Latijn-Moderne talen" (170 sv) en vooral "Wetenschappen-Wiskunde" (168 sv) halen mooie cijfers.

"Moderne talen-Wetenschappen" sluit de rij met 1 op 5 schoolverlaters nog werkzoekend na 1 jaar.

BS03 & BS04

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	15.275	14.485
Aantal ingeschreven VDAB:	10.871	10.856
Nog werkzoekend na 1 jaar:	2.144	2.204
Restpercentage:	14,0%	15,2%
Zonder werkervaring:	5,4%	6,7%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de of 4de graad van het BSO.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien BS03 of BS04 hadden gevolgd, worden ook in rekening gebracht.

Dit studieniveau presteert beter dan in de vorige editie en gaat daarmee tegen de algemene trend in. Uiteraard speelt hier de gunstige invloed van de opleidingen "Verpleegkunde" uit het BS04 maar dit verklaart niet alles, want ook de mannen doen het bijzonder goed en die zijn slechts beperkt aanwezig in deze richtingen.

Hoewel dit studieniveau dus goed scoort qua rest% is het aandeel van de schoolverlaters dat een job vindt direct aansluitend op het verlaten van de school eerder bescheiden.

1 jaar na het verlaten van de school blijkt dit geen handicap te zijn, 14% van de schoolverlaters uit het BS03 en BS04 zijn op dat ogenblik nog werkzoekend wat de beste score is bij de middengeschoolden.

Iets meer dan 5% van de schoolverlaters uit dit niveau kon geen enkele werkervaring opdoen in de periode van 1 jaar volgend op het verlaten van de school.

Het percentage vrouwen dat zich niet inschrijft bij de VDAB ligt veel hoger dan dat van de mannen, dit wijst op een snelle instroom in de arbeidsmarkt.

Mannen maken deze achterstand echter meer dan goed want 1 jaar later is het aandeel nog werkzoekende mannen lager dan dat bij de vrouwen.

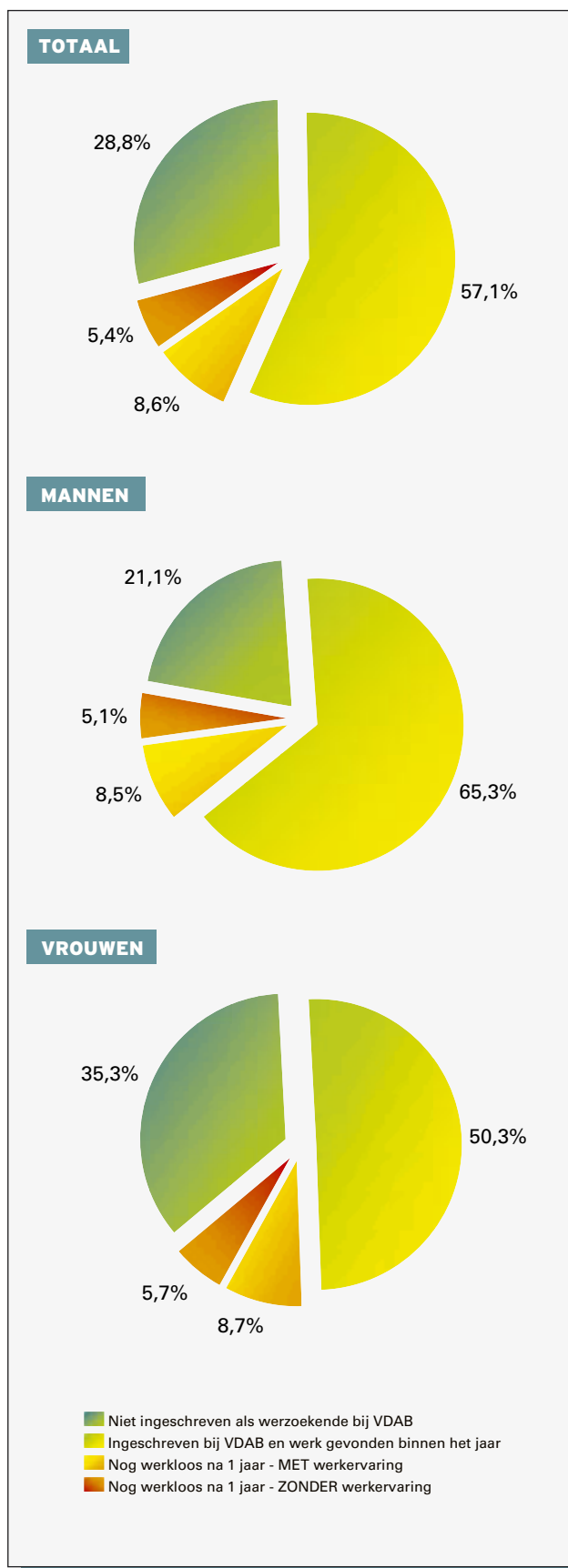
Iets meer mannen slaagden er in om gedurende dat jaar ook werkervaring op te doen.

Bij deze cijfers hoort een kleine kanttekening:

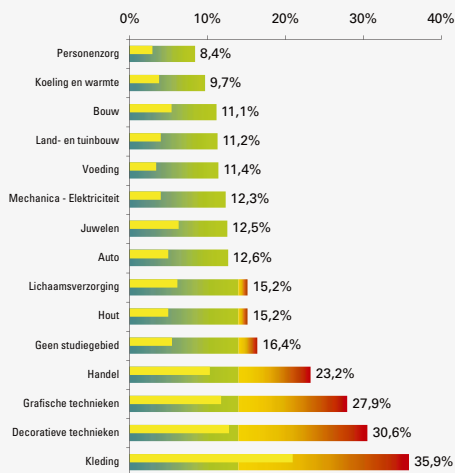
BS03 en BS04 werden omwille van het beperkte aanbod in BS04 samengenomen.

De opleidingen "Psychiatrische verpleegkunde" en "Ziekenhuisverpleegkunde" tellen samen bijna 95% van alle schoolverlaters in BS04.

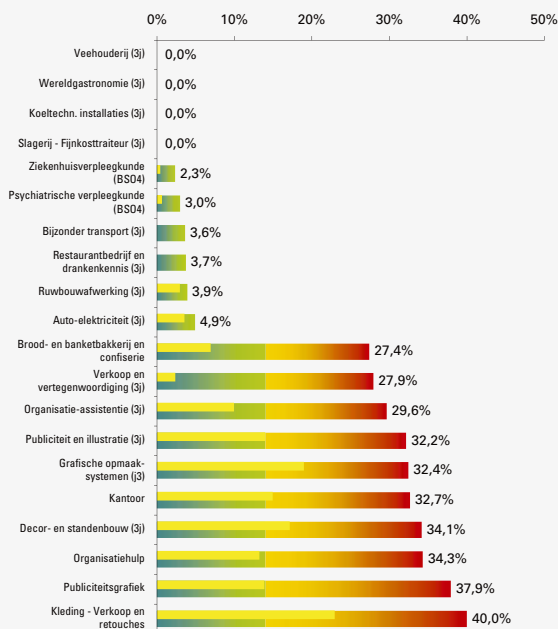
Deze opleidingen worden sinds kort bijna nog enkel verstrekt in modulaire vorm. De registratie in de onderwijsbestanden is nog niet aan deze nieuwe ontwikkelingen aangepast. Om iedereen die BS04 volgde toch te kunnen toewijzen, werden alle schoolverlaters die zich nooit inschreven als werkzoekende ingedeeld volgens een aantal kenmerken in de VDAB bestanden. Dit geeft wellicht een iets te negatief beeld.

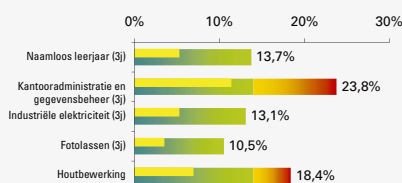
STUDIEGEBIEDEN

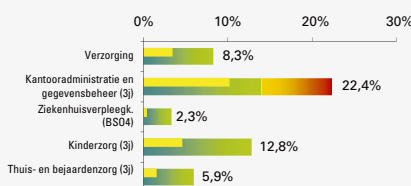
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

Het BS03 & BS04 telt 15 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

De studiegebieden "Personenzorg" (4.925 sv) en "Koeling en warmte" (320 sv) presteren sterk. Ook "Bouw" (541 sv), "Land- en tuinbouw" (329 sv), "Voeding" (1.092 sv), "Mechanica-Elektriciteit" (1.524 sv), "Juwelen" (32 sv) en "Auto" (817 sv) halen veelal betere scores dan in de vorige editie.

"Lichaamsverzorging" (640 sv), "Hout" (897 sv) en "Geen studiegebied" (1.060 sv) doen het iets slechter dan het gemiddelde voor alle schoolverlaters.

Bij de minder goed presterende studiegebieden vinden wij "Handel" (2.393 sv), "Grafische technieken" (154 sv), "Decoratieve technieken" (252 sv) en "Kleding" (273 sv). In de 2 laatst vermelde studiegebieden is meer dan 3 op 10 nog werkzoekend na 1 jaar.

In de grafiek hiernaast zijn de 10 meest en de 10 minst succesvolle studierichtingen uit het BS03 en BS04 opgenomen.

In de richtingen "Veehouderij" (21 sv), "Wereldgastronomie 3j" (23 sv), "Koeltechnische installaties 3j" (38 sv) en "Slagerij-Fijnkosttraiteur 3j" (64 sv) is niemand nog werkzoekend na 1 jaar.

"Ziekenhuisverpleegkunde" (1.122 sv) en "Psychiatrische verpleegkunde" (169 sv) beide uit het BS04, doen het ook voortreffelijk net als "Bijzonder transport 3j" (28 sv), "Restaurantbedrijf en drankenkennis 3j" (54 sv), "Ruwbouwafwerking 3j" (103 sv) en "Auto-elektriciteit 3j" (144 sv).

Minder goed vergaat het de schoolverlaters uit de richtingen "Decor en standenbouw 3j" (41 sv), "Organisatiehulp" (99 sv), "Publiciteitsgrafiek" (29 sv) en "Kleding-Verkoop en retouches" (105 sv) waar telkens nog meer dan 1 op 3 werkzoekend is na 1 jaar. In deze laatste richting heeft ook nog eens 23% geen werkervaring opgedaan tijdens dat jaar.

De meeste mannen in BS03 volgen een "Naamloos leerjaar" (650 sv), dit is een derde leerjaar van de 3de graad dat toegang geeft tot het hoger onderwijs. "Kantooradministratie en gegevensbeheer-3j" (475 sv) is ook erg in trek, maar scoort veel minder goed. Opvallend is de zeer goede score van "Fotolassen-3j" (287 sv) op positie 4.

De zorgsector blijft aantrekkingskracht uitoefenen op de vrouwen. Uitgezonderd "Kantooradministratie en gegevensbeheer-3j" (1.032 sv) dat niet goed presteert, op 2, wordt de top 5 van de vrouwen volledig gedomineerd door zorgrichtingen.

Afgezien van "Kinderzorg 3j" (960 sv) halen ze allen een rest% onder 10%.

Het lijkt er op dat BS03 in de verzorging een stuk marktaandeel inpikt van DBSO.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	12.139	13.251
Aantal ingeschreven VDAB:	9.118	9.383
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.731	1.924
Restpercentage:	14,3%	14,5%
Zonder werkervaring:	7,0%	7,3%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad van het TSO.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien TSO3 hadden gevolgd, worden ook in rekening gebracht.

1 op 4 schoolverlaters uit het TSO3 schreef zich niet in als werkzoekende bij de VDAB.

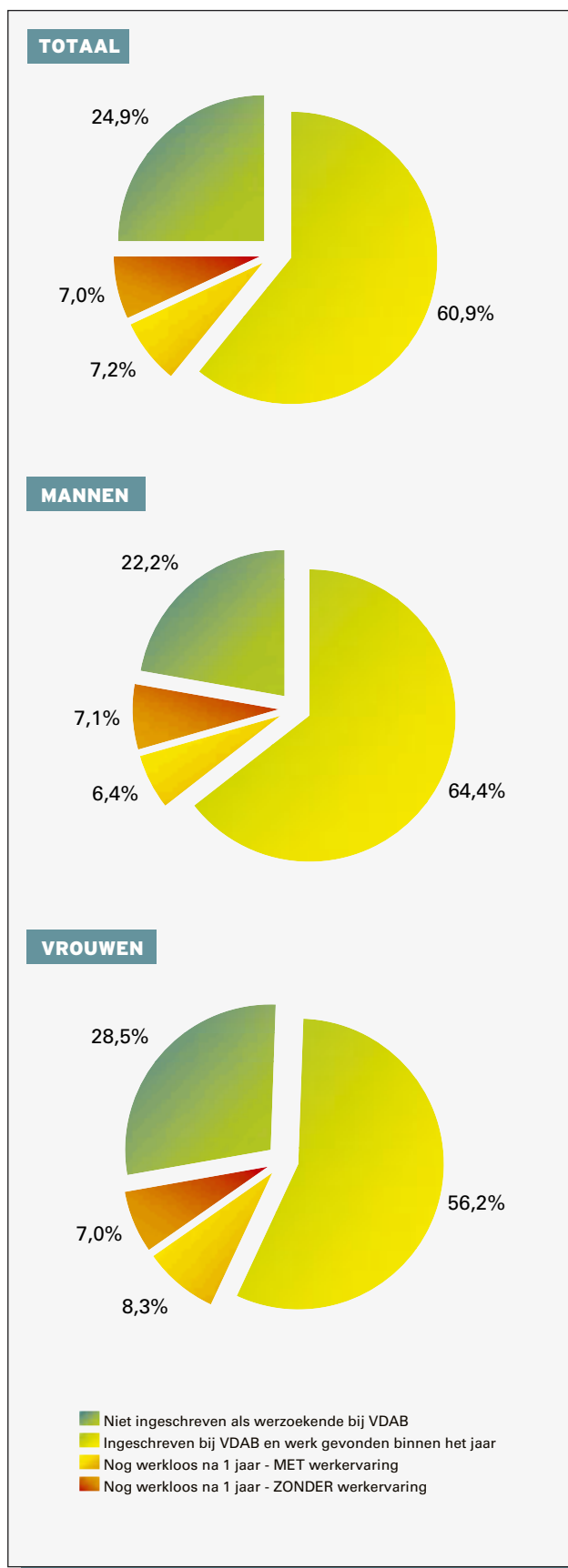
14,3% van de schoolverlaters in dit niveau is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend. TSO3 scoort hiermee nog iets beter dan in de vorige editie.

7% van alle schoolverlaters uit het TSO3 had na 1 jaar nog geen werkervaring opgedaan en ook dit is een lichte verbetering ten opzichte van de vorige editie.

Vrouwen vinden makkelijker dan mannen rechtstreeks hun weg naar de arbeidsmarkt. Toch ligt het aandeel van de vrouwen die 1 jaar na het verlaten van de school nog werkzoekend zijn beduidend hoger dan dat van de mannen.

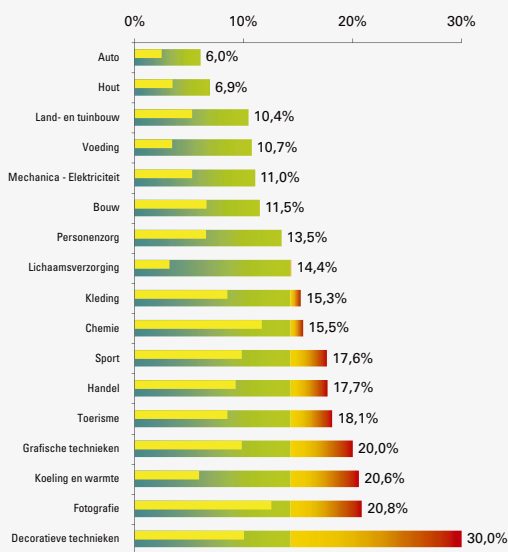
Mannen maken dus hun oorspronkelijke achterstand meer dan goed. Dit heeft vooral te maken met het feit dat mannen veel meer gespreid aanwezig zijn over het gehele aanbod van TSO3, daar waar de vrouwelijke aanwezigheid geconcentreerd is over 4 à 5 studierichtingen.

Zowel bij de mannen als bij de vrouwen heeft 1 op 14 nog geen werkervaring opgedaan in het jaar volgend op het verlaten van de school.

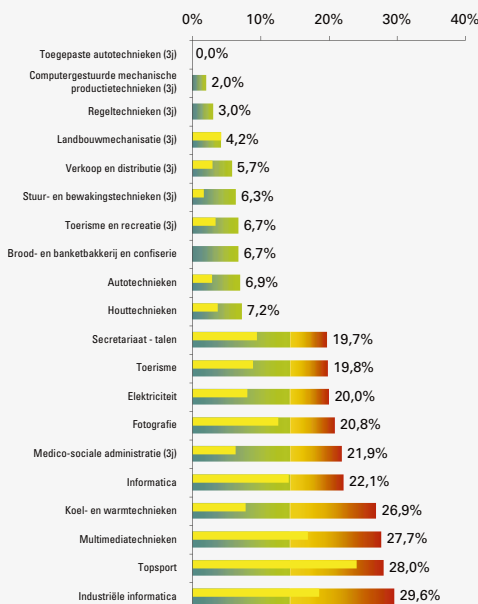

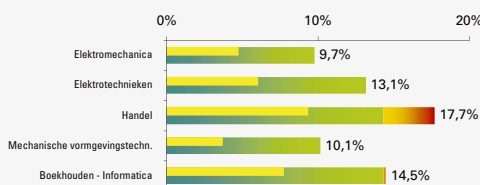
STUDIEGEBIEDEN

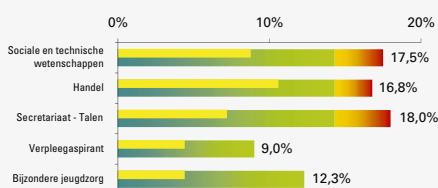
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het TS03 telt 17 studiegebieden met minstens 20 werkzoekenden.

De studiegebieden "Auto" (248 sv) en "Hout" (320 sv) presteren ronduit schitterend.

"Land- en tuinbouw" (230 sv), "Voeding" (355 sv), "Mechanica-Elektriciteit" (2.682 sv) en "Bouw" (183 sv) halen een beter rest% dan het gemiddelde voor TS03.

In de middengroep weten "Personenzorg" (2.512 sv) en "Lichaamsverzorging" (410 sv) zich te handhaven. "Kleding" (59 sv) gaat er verder op achteruit, zowel qua aantal schoolverlaters als qua rest%.

Bij de slechts scorende studiegebieden vinden we "Grafische technieken" (245 sv), "Koeling en warmte" (34 sv), "Fotografie" (24 sv) en "Decoratieve technieken" (20 sv). De laatste 3 zijn echter zo klein dat kleine verschillen in absolute cijfers direct grote procentuele verschillen opleveren.

In de studierichting "Toegepaste autotechnieken-3j" (32 sv) is iedereen aan het werk 1 jaar na het verlaten van de school.

In nog tal van andere studierichtingen blijven 1 jaar na het verlaten van de school minder dan 1 op 10 schoolverlaters werkzoekend. "Computergestuurde mechanische productietechnieken 3j" (50 sv), "Regeltechnieken-3j" (67 sv) en "Landbouwmechanisatie-3j" (24 sv) halen restpercentages onder 5%.

Informatica doet het nog steeds niet zo goed in TS03, zowel "Informatica" (384 sv) als "Industriële informatica" (27 sv) halen een rest% van respectievelijk 22,1% en 29,6%.

"Koel- en warmtechnieken" (26 sv) doet het niet zo goed, net als "Multimediatechnieken" (83 sv) dat ook verder terrein verliest ten opzichte van de vorige editie. Deze richtingen halen samen met "Topsport" (25 sv) een rest% van bijna 30%.

"Elektromechanica" (657 sv) en "Elektrotechnieken" (564 sv) zijn de populairste richtingen bij de mannen en doen het ook goed op de arbeidsmarkt.

"Handel" (548 sv) oefent ook een grote aantrekkingskracht uit maar doet het een stuk minder goed. "Mechanische vormgevingstechnieken" (434 sv) en "Boekhouden-Informatica" (428 sv) maken de top 5 volledig.

"Sociale en technische wetenschappen" (926 sv) is nog steeds de populairste richting voor vrouwen in TS03. "Handel" (643 sv) en "Secretariaat-Talen" (528 sv) staan op 2 en 3. Gans de top 3 scoort echter slechter dan het gemiddelde rest% voor TS03.

"Verpleeggaspirant" (500 sv) en "Bijzondere jeugdzorg" (432 sv) wisselen van plaats ten opzichte van de vorige editie en doen het ook een stuk beter dan de top 3.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	622	836
Aantal ingeschreven VDAB:	427	552
Nog werkzoekend na 1 jaar:	157	211
Restpercentage:	25,2%	25,2%
Zonder werkervaring:	14,1%	15,7%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van het 2de of 3de jaar van de 3de graad van het KS03.

Studenten die in het hoger onderwijs hun studies voortijdig hebben stopgezet maar voordien KS03 hadden beëindigd, worden eveneens in rekening gebracht.

31,4% van de schoolverlaters uit het KS03 schreven zich niet in als werkzoekende bij de VDAB, dit is iets minder dan in de vorige editie.

Goed 25% van alle schoolverlaters uit het KS03 is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend, wat net even veel is als vorig jaar.

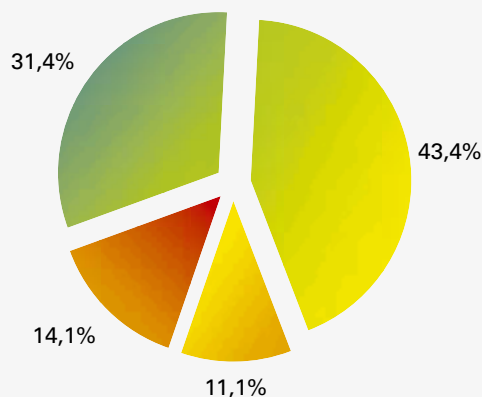
Het aandeel van diegenen die na 1 jaar nog geen werkervaring konden opdoen is licht gedaald, wat een positieve evolutie kan genoemd worden.

Vrouwen vinden beduidend meer hun weg naar de arbeidsmarkt onmiddellijk aansluitend op het verlaten van de school.

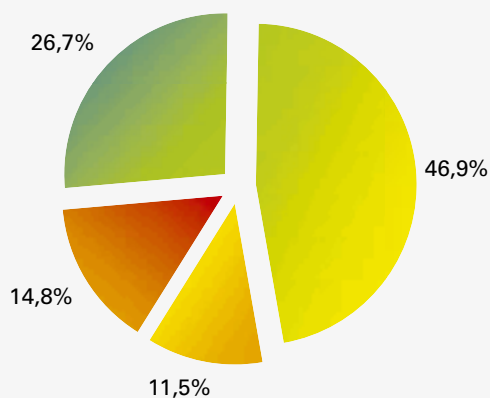
1 jaar na het verlaten van de school slagen mannen er niet in dit verschil bij aanvang volledig weg te werken. 26,3% van de mannen zijn dan nog werkzoekend tegenover 24,5% bij de vrouwen.

Een kleine 15% van de mannelijke schoolverlaters uit het KS03 heeft 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds geen werkervaring opgedaan. De vrouwen doen het ook hier met 13,7% iets beter.

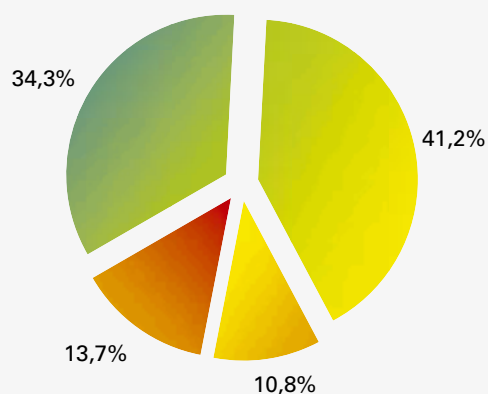
TOTAAL

MANNEN

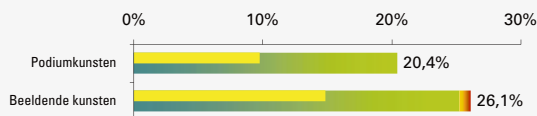

VROUWEN

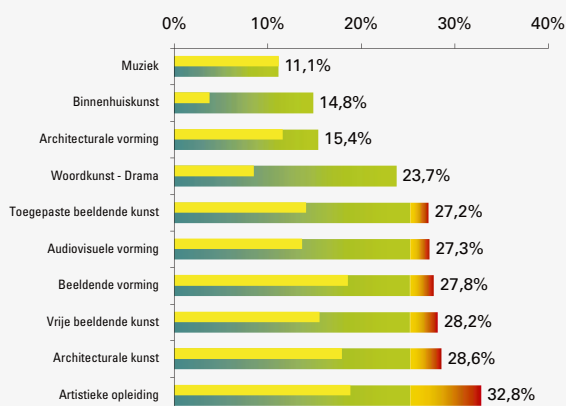

- Niet ingeschreven als werzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

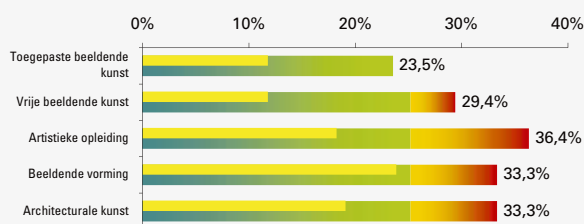
STUDIEGEBIEDEN

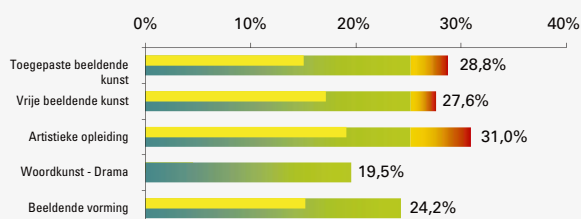
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
■ Deel rest% boven het gemiddelde
■ % zonder werkervaring

Het KS03 telt 2 studiegebieden met minstens 20 schoolverlaters.

Het studiegebied "Podiumkunsten" (103 sv) scoort het best maar doet het beduidend minder goed dan in de vorige editie.

"Beeldende kunsten" (506 sv) houdt stand maar toch zijn nog meer dan 1 op 4 schoolverlaters werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school.

"Muziek" (27 sv), "Binnenhuiskunst" (27 sv) en "Architecturale vorming" (26 sv) presteren goed maar tellen slechts weinig schoolverlaters.

"Woordkunst-Drama" (59 sv) doet het al heel wat minder goed maar het rest% blijft nog net onder het gemiddelde voor KS03.

"Toegepaste beeldende kunst" (114 sv), "Audiovisuele vorming" (22 sv), "Beeldende vorming" (54 sv), "Vrije beeldende kunst" (110 sv) en "Architecturale kunst" (28 sv) halen restpercentages van iets minder dan 30%.

"Artistieke opleiding" (64 sv) scoort als enige studierichting een rest% boven 30%.

De populairste richting bij de mannen, "Toegepaste beeldende kunst" (34 sv) is meteen ook de enige studierichting die beter presteert dan het gemiddelde rest% voor KS03.

"Vrije beeldende kunst" (34 sv) doet het een stuk minder goed. De andere richtingen in deze top 5 halen nauwelijks meer dan 20 schoolverlaters en scoren slecht.

Bij de vrouwen is de top 5 op 1 richting na identiek aan deze bij de mannen, zij het in een andere volgorde.

"Toegepaste beeldende kunst" (80 sv) is ook bij de vrouwen de populairste richting maar de aansluiting met de arbeidsmarkt verloopt minder vlot.

"Vrije beeldende kunst" (76 sv) en "Artistieke opleiding" (42 sv) op 2 en 3 doen het iets beter dan bij de mannen maar presteren toch minder goed dan het gemiddelde rest% voor KS03.

"Woordkunst-Drama" (41 sv) en "Beeldende vorming" (33 sv) doen het dan weer beter dan gemiddeld.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	16.357	16.365
Aantal ingeschreven VDAB:	12.844	12.154
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.691	1.289
Restpercentage:	10,3%	7,9%
Zonder werkervaring:	5,8%	3,2%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het H01C.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma van het H01C behaalden worden in aanmerking genomen.

21,5% van alle schoolverlaters uit het H01C schreven zich niet in bij de VDAB als werkzoekende, wat 4%punt minder is dan in de vorige editie.

1 jaar na het verlaten van de school is 10,3% nog werkzoekend. H01C presteert hiermee beduidend minder goed dan vorig jaar maar blijft na de middenstandsopleidingen nog steeds het best presterende studieniveau.

Iets minder dan 6% van de schoolverlaters in dit niveau heeft na 1 jaar nog geen enkele werkervaring kunnen opdoen en ook dat is beduidend minder goed dan vorig jaar.

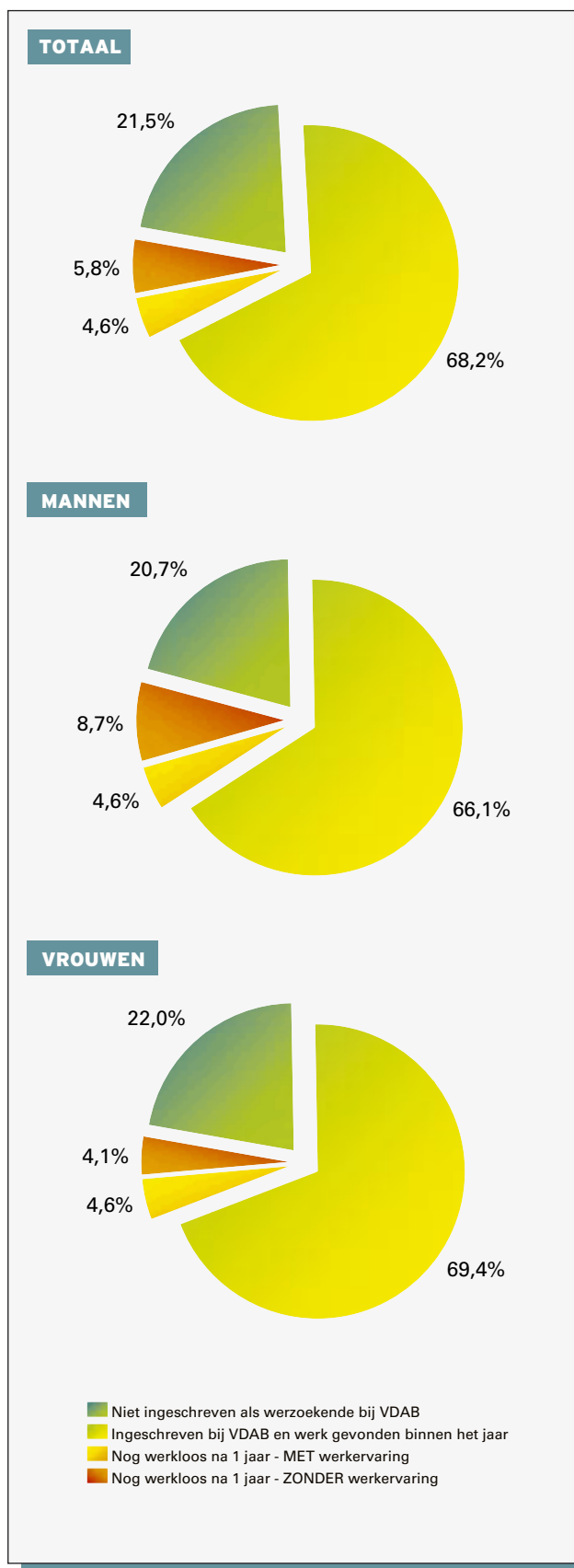
Niet alleen zijn de vrouwen veel talrijker aanwezig in dit studieniveau, ze presteren ook een stuk beter dan de mannen.

Er is weinig verschil tussen het aandeel van mannen en vrouwen die rechtstreeks van de schoolbanken een job vinden en zich dus niet inschrijven als werkzoekende.

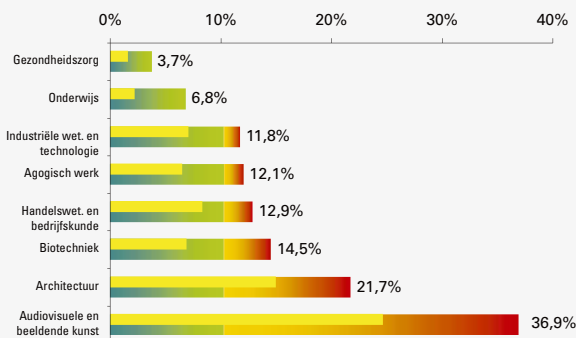
1 jaar later echter zijn de vrouwen veel beter doorgestroomd naar de arbeidsmarkt dan de mannen.

Dit heeft uiteraard veel te maken met de verschillen in studiekeuze tussen mannen en vrouwen zoals we verder nog zullen zien.

Ook het aandeel van de mannen dat na 1 jaar nog geen werkervaring heeft opgedaan bedraagt meer dan het dubbele dan dat van de vrouwen.

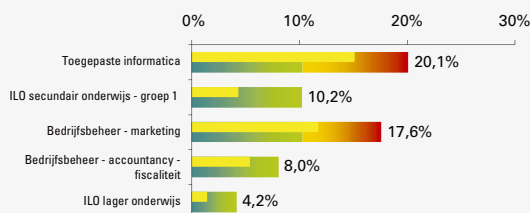
STUDIEGEBIEDEN

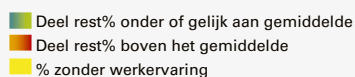
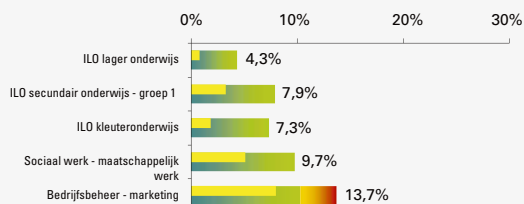
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

Het best presterende studiegebied in het H01C is "Gezondheidszorg" (1.874 sv) wat wellicht niemand zal verwonderen.

Ook "Onderwijs" (4.339 sv) haalt nog steeds een goede score.

Alle andere studiegebieden scoren minder goed dan het gemiddelde rest% voor het H01C.

Net als in de vorige editie halen "Architectuur" (322 sv), maar vooral "Audiovisuele en beeldende kunst" (65 sv) de slechtste score.

De 10 best presterende studierichtingen uit het H01C halen ronduit schitterende resultaten. De top 8 bestaat daarenboven volledig uit richtingen in de gezondheidszorg.

"Laboratorium en voedingstechnologie-optie medische laboratoriumtechnologie" (111 sv) en het kleinere "Orthopedie" (20 sv) doen het schitterend met niemand nog werkzoekend na 1 jaar.

Alle verpleegkundigen ongeacht hun specialisatie scoren bijzonder goed, maar ook "Logopedie" (151 sv) moet niet onder doen.

"Mechanica" (57 sv) en "Secretariatsbeheer-optie medisch secretariaat" (164 sv) zijn eveneens bij de beter presterende studierichtingen.

Bij de studierichtingen die het minder goed doen valt de aanwezigheid op van "Toegepaste informatica" (1.006 sv) met bijna 1 op 5 nog werkzoekend na 1 jaar.

De slechtst presterende richtingen zijn andermaal een aantal artistieke opleidingen. De markt is blijkbaar te klein om deze schoolverlaters te absorberen en zelf verkiezen ze ook een job waar ze hun creativiteit in kwijt kunnen.

"Toegepaste informatica" (876 sv) wint nog aan populariteit bij de mannen maar doet het niet goed. Ook het aandeel zonder werkervaring ligt met 15,1% schrikbarend hoog voor dit niveau.

Ook de regentaatsopleidingen (groep 1) blijven in trek bij de mannen en doen het betrekkelijk goed. "Bedrijfsbeheer-optie marketing" (488 sv) blijft populair maar scoort niet goed.

"Bedrijfsbeheer-optie accountancy-fiscaliteit" (337 sv) en "ILO-Lager onderwijs" (216 sv) presteren dan weer wel uitstekend.

Onderwijs blijft de absolute topper bij de vrouwen in het H01C. "ILO lager onderwijs" (1.346 sv), "ILO secundair onderwijs - groep 1" (1.093 sv) en "ILO kleuteronderwijs" (954 sv) in deze volgorde zijn de populairste richtingen bij de vrouwen in H01C.

"Sociaal werk-optie maatschappelijk werk" (534 sv) scoort nog net onder 10%.

"Bedrijfsbeheer-optie marketing" (503 sv) vervolledigt de top 5 maar haalt een minder goed resultaat.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	4.374	4.358
Aantal ingeschreven VDAB:	3.412	3.164
Nog werkzoekend na 1 jaar:	711	479
Restpercentage:	16,3%	11,0%
Zonder werkervaring:	11,0%	6,2%

Binnen dit niveau vinden wij de schoolverlaters terug na het beëindigen van een opleiding in het H02C.

Ook studenten die studies in het hoger onderwijs hebben stopgezet, maar voordien een diploma van het H02C behaalden worden in aanmerking genomen.

22% van alle schoolverlaters uit het H02C schreven zich niet in bij de VDAB als werkzoekende, dit is merklijk minder dan in de vorige editie.

16,3% van de schoolverlaters is 1 jaar na het afstuderen nog werkzoekend en maar liefst 11% had in dat jaar nog geen werkervaring opgedaan.

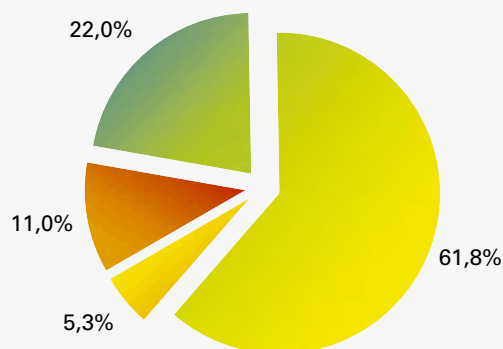
H02C zit hiermee duidelijk in de hoek waar de klappen vallen. Nooit eerder waren de resultaten voor dit studieniveau zo slecht.

1 jaar na het verlaten van de school is er weinig verschil in het aandeel van mannen en vrouwen dat nog werkzoekend is, het schommelt voor beiden rond 16%.

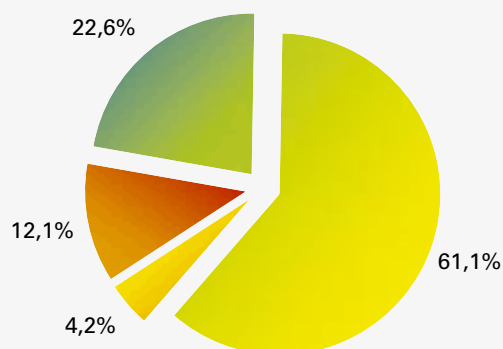
Het aandeel van de schoolverlaters dat gedurende dat jaar nog niet heeft gewerkt is echter beduidend groter bij de mannen dan bij de vrouwen.

Meer dan 12% van de mannen tegenover 9,5% van de vrouwen heeft nog geen werkervaring opgedaan 1 jaar na het verlaten van de school en dit zijn cijfers die zeker voor dit studieniveau ongewoon zijn.

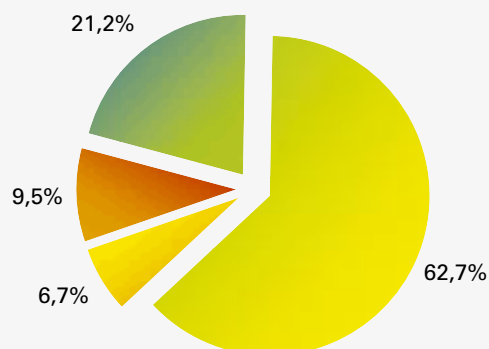
TOTAAL

MANNEN

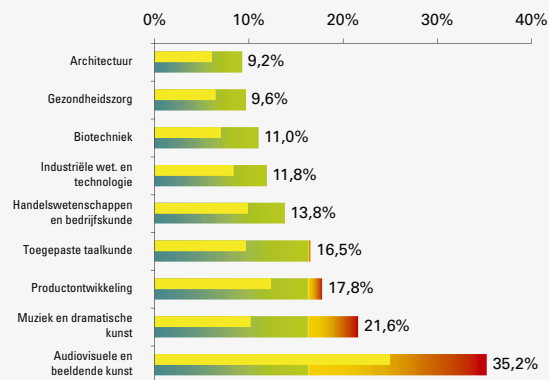

VROUWEN

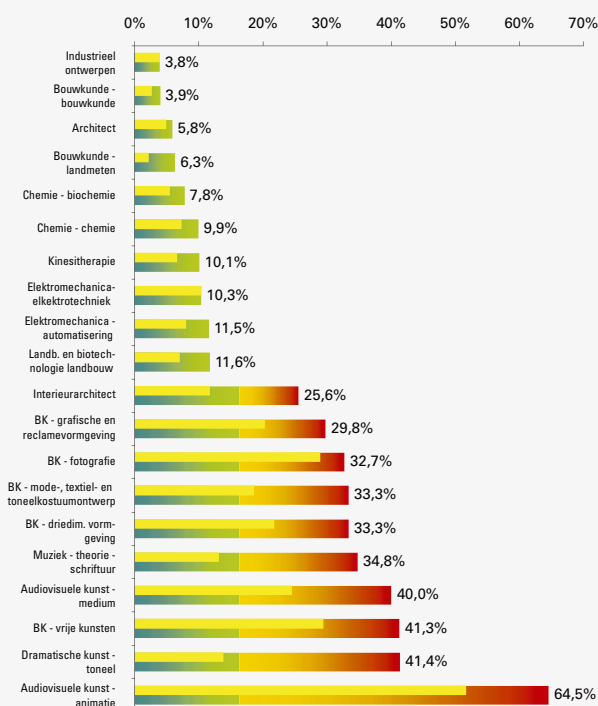

- Niet ingeschreven als werzoekende bij VDAB
- Ingeschreven bij VDAB en werk gevonden binnen het jaar
- Nog werkloos na 1 jaar - MET werkervaring
- Nog werkloos na 1 jaar - ZONDER werkervaring

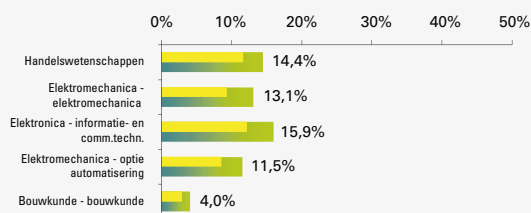
STUDIEGEBIEDEN

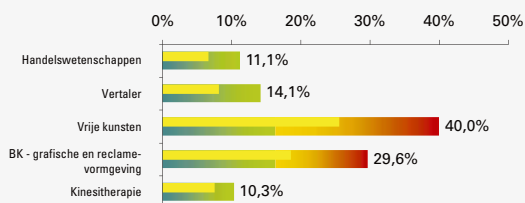
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
 ■ Deel rest% boven het gemiddelde
 ■ % zonder werkervaring

5 studiegebieden scoren beter dan het gemiddelde rest% voor het H02C. "Architectuur" (249 sv) scoort het best, net als in de vorige editie.

Ook de studiegebieden "Gezondheidszorg" (187 sv), "Biotechniek" (100 sv), "Industriële wetenschappen en technologie" (1.671 sv) en "Handelswetenschappen en bedrijfskunde" (864 sv) doen het beter dan het gemiddelde voor dit niveau.

Bij de minder goed presterende studiegebieden vallen vooral de resultaten op van "Muziek en dramatische kunst" (227 sv) en "Audiovisuele en beeldende kunst" (610 sv) die er sterk op achteruitgaan.

De richting "Industrieel ontwerpen" (26 sv) haalt de beste score maar telt weinig schoolverlaters. Ook de richtingen "Bouwkunde-optie bouwkunde" (229 sv), "Architect" (206 sv), "Bouwkunde-optie landmeten" (48 sv), "Chemie-optie biochemie" (129 sv) en "Chemie-optie chemie" (111 sv) presteren goed met een rest% van minder dan 10%.

De slechtst presterende studierichtingen zijn stuk voor stuk artistieke opleidingen.

In de richtingen "BK-optie fotografie" (52 sv), "BK-optie mode, textiel en toneelkostuumontwerp" (27 sv), "BK-optie Driedimensionele vormgeving" (60 sv) en "Muziek-theorie-schriftuur" (23 sv) is praktisch 1 op 3 schoolverlaters na 1 jaar nog werkzoekend.

De richtingen "Audiovisuele kunst-optie medium" (45 sv), "BK-optie vrije kunsten" (167 sv) en "Dramatische kunst-optie toneel" (29 sv) halen restpercentages van meer dan 40%.

2 op 3 van de schoolverlaters uit de richting "Audiovisuele kunst-optie animatie" (31 sv) zijn na 1 jaar nog werkzoekend. Meer dan de helft heeft dan ook nog geen werkervaring opgedaan.

"Handelswetenschappen" (396 sv) blijft de populairste richting bij de mannen in het H02C.

"Elektromechanica-optie elektromechanica" (314 sv), "Elektronica-optie informatie- en communicatietechnieken" (239 sv) en "Elektromechanica-optie automatisering" (200 sv) zijn het meest in trek maar hun rest% ligt hoger dan 10%.

"Bouwkunde-optie bouwkunde" (173 sv) op 5 doet het ronduit schitterend met een rest% van amper 4%.

Net als bij de mannen is "Handelswetenschappen" (350 sv) ook bij de vrouwen de populairste richting en scoort er beter. Verder zijn er in de top 5 geen overeenkomsten tussen mannen en vrouwen.

"Vertaler" (298 sv) presteert veel slechter dan vorig jaar, maar vooral de keuze voor artistieke richtingen breekt de vrouwen zuur op.

"Kinesitherapie" (107 sv) op 5 blijkt dan weer een niet zo slechte keuze te zijn.

	Huidige	Vorige
Aantal schoolverlaters:	10.762	10.360
Aantal ingeschreven VDAB:	6.592	5.793
Nog werkzoekend na 1 jaar:	1.320	940
Restpercentage:	12,3%	9,1%
Zonder werkervaring:	8,2%	5,3%

In dit niveau vinden wij alle schoolverlaters terug die een universitair diploma behaalden.

Wie nog een aanvullend of specialisatiejaar volgde, wordt teruggezet naar de gevolgde basisopleiding.

Van alle schoolverlaters met een universitair diploma schrijft 38,7% zich niet in als werkzoekende bij de VDAB wat gevoelig minder is dan in de vorige editie.

1 jaar na het beëindigen van de studies is nog 12,3% als werkzoekende ingeschreven.

8,2% van alle universitaires heeft na 1 jaar nog geen werkervaring opgedaan, wat aanzienlijk is.

Mannen vinden iets makkelijker dan vrouwen rechtstreeks werk aansluitend op de studies, maar 1 jaar later is de situatie volledig in het voordeel van de vrouwen gewijzigd.

13,4% van de mannelijke universitaires zijn na 1 jaar nog werkzoekend maar vooral het hoge aandeel zonder werkervaring is verontrustend.

Bij de vrouwen liggen de scores op dit gebied gunstiger. 11,4% zit nog zonder werk 1 jaar na het afstuderen, maar toch ook 7% van de afgestudeerde vrouwelijke universitaires werkte nog niet gedurende dat jaar.

Opmerking:

Een aantal studenten studeert af aan een universiteit die niet onderworpen is aan de regelgeving van het dept. Onderwijs (Franse Gemeenschap of buitenlands onderwijs).

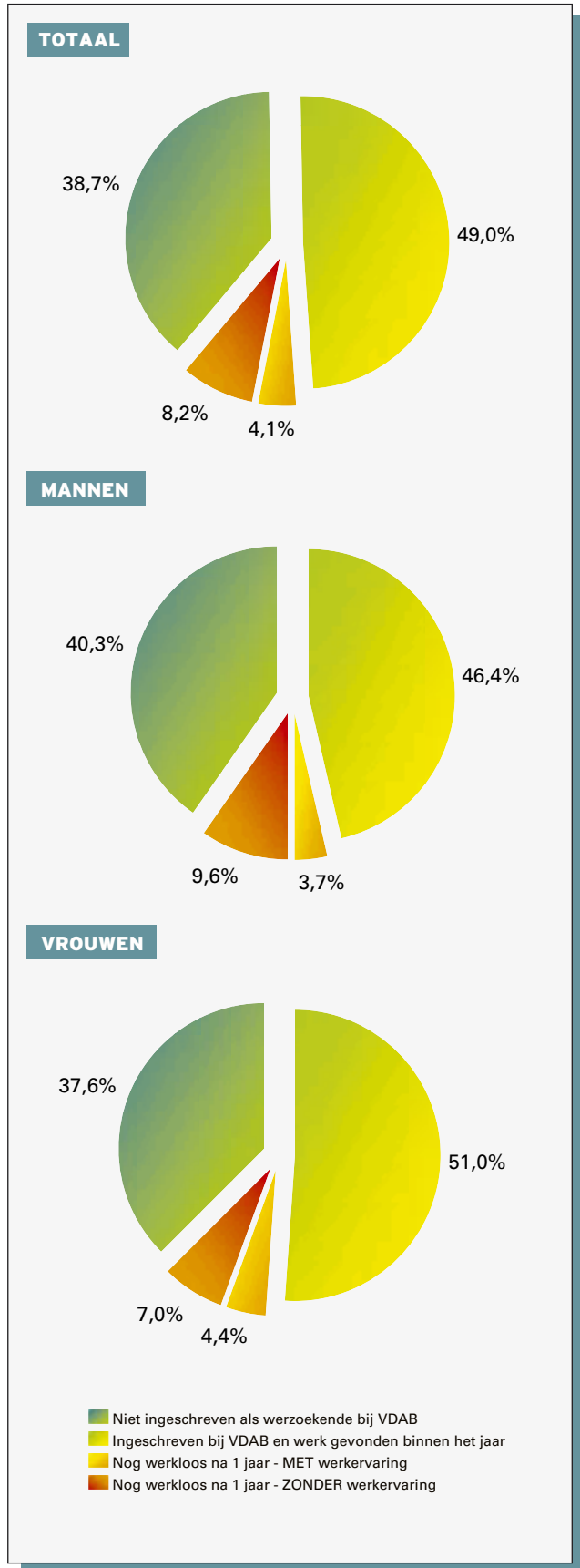
Deze studenten zitten niet in de bestanden van het departement Onderwijs. Als zij doorstromen naar de arbeidsmarkt zonder zich bij de VDAB als werkzoekende in te schrijven, zitten zij niet in deze cijfers.

Het aantal afgestudeerde universitaires is dus wellicht groter dan deze cijfers aangeven.

Dit betekent dat het totale aantal afgestudeerde universitaires dat zich aanbiedt op de arbeidsmarkt onderschat is en het restpercentage dus overschat.

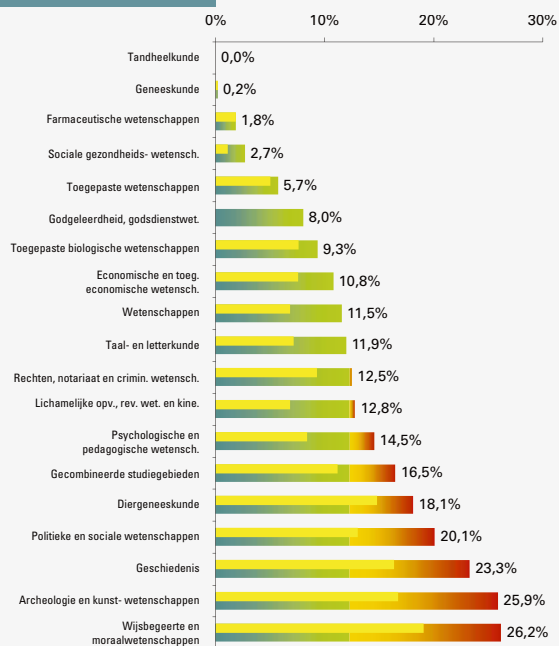
Er zijn momenteel geen cijfers beschikbaar omtrent het aantal universitaires die op de arbeidsmarkt komen na studies in een instelling van een andere gemeenschap of land.

De omvang van het probleem is dus op dit ogenblik moeilijk in te schatten.

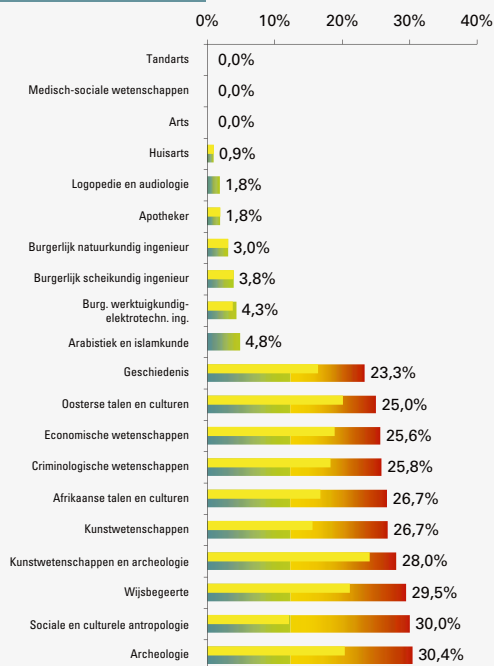

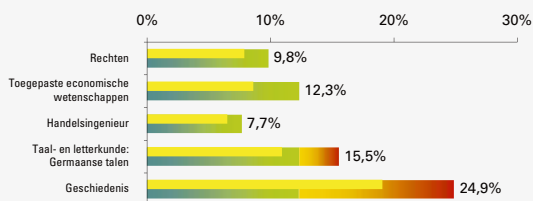
STUDIEGEBIEDEN

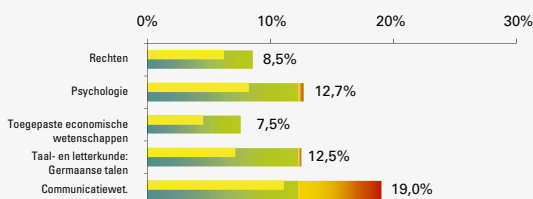
STUDIERICHTINGEN

TOP 5 - MANNEN

TOP 5 - VROUWEN

■ Deel rest% onder of gelijk aan gemiddelde
■ Deel rest% boven het gemiddelde
■ % zonder werkervaring

Het universitair onderwijs telt 19 studiegebieden.

In het studiegebied "Tandheelkunde" (63 sv) is niemand na 1 jaar nog werkzoekend.

"Geneeskunde" (572 sv), "Farmaceutische wetenschappen" (274 sv) en "Sociale gezondheidswetenschappen" (186 sv) halen eveneens schitterende resultaten.

"Toegepaste wetenschappen" (663 sv) houdt vrij goed stand, maar "Godgeleerdheid, godsdienstwetenschappen" (25 sv), "Toegepaste biologische wetenschappen" (503 sv) en "Economische en toegepaste economische wetenschappen" (1.515 sv) moeten terrein prijsgeven ten opzichte van de vorige editie.

Bij de minder goed presterende studiegebieden vinden we "Diergeneeskunde" (149 sv) dat sterk achteruitgaat.

Waar er in de vorige editie geen studiegebieden waren met een rest% boven 20%, halen nu "Politieke en sociale wetenschappen" (870 sv), "Geschiedenis" (386 sv), "Archeologie en kunstwetenschappen" (228 sv) en "Wijsbegeerte en moraalwetenschappen" (126 sv) restpercentages tussen 20,1% en 26,2%.

In de richtingen "Tandarts" (63 sv), "Medisch-sociale wetenschappen" (98 sv) en "Arts" (460 sv) is niemand nog werkzoekend na 1 jaar.

"Huisarts" (112 sv), "Logopedie en audiologie" (57 sv), "Apotheker" (274 sv), "Burgerlijk natuurkundig ingenieur" (33 sv), "Burgerlijk scheikundig ingenieur" (52 sv), "Burgerlijk werktuigkundig-elektrotechnisch ingenieur" (164 sv) en "Arabistiek en islamkunde" (21 sv) halen zeer goede scores.

Naast deze goed scorende richtingen zijn er ook een aantal die minder vlot aansluiten op de vraag van de markt.

Ongeveer 1 op 4 schoolverlaters uit de richtingen "Geschiedenis" (386 sv), "Oosterse talen en culturen" (40 sv), "Economische wetenschappen" (117 sv), "Criminologische wetenschappen" (302 sv), "Afrikaanse talen en culturen" (30 sv) en "Kunstwetenschappen" (116 sv) zijn na 1 jaar nog op zoek naar een job.

In de richtingen "Kunstwetenschappen en archeologie" (25 sv), "Wijsbegeerte" (95 sv), "Sociale en culturele antropologie" (50 sv) en "Archeologie" (69 sv) komt het rest% in de buurt van 30% of meer.

Deze richtingen deden het ook in de vorige editie het slechtst maar presteerden toen nog beduidend beter.

"Rechten" (561 sv) blijft de topper bij de mannen gevolgd door "Toegepaste economische wetenschappen" (431 sv).

"Handelsingenieur" (248 sv) op 3 doet het bijzonder goed en scoort beter dan vorig jaar.

"Taal- en letterkunde: Germaanse talen" (193 sv) duikt de top 5 binnen, maar scoort niet zo goed.

"Geschiedenis" blijft eveneens populair bij de mannen maar blijft slecht presteren.

Ook bij de vrouwen is en blijft "Rechten" (632 sv) het meest in trek.

"Psychologie" (511 sv) blijft groeien en ziet zijn score iets verbeteren in vergelijking met vorig jaar.

"Toegepaste economische wetenschappen" (424 sv) houdt goed stand en scoort veel beter dan bij de mannen.

"Taal- en letterkunde: Germaanse talen" (351 sv) en "Communicatiewetenschappen" (289 sv) dat nieuw is, maar slecht scoort, vervulde de top 5 bij de vrouwen.

Studieniveaus samenvatting

- 1.721 schoolverlaters komen op de arbeidsmarkt **zonder enige kwalificatie**. 1 op 4 van deze schoolverlaters is 1 jaar na het verlaten van de school nog steeds werkzoekend terwijl 11,9% op dat ogenblik nog geen werkervaring heeft opgedaan.

Voor het tweede jaar op rij laten deze cijfers een gevoelige verbetering zien voor deze groep. Tewerkstellingsmaatregelen voor jonge werkzoekenden zoals Jobkaart en Startbanen hebben hier kennelijk hun effect niet gemist.

Ondanks deze verbetering oogt de toekomst voor deze groep niet bepaald rooskleurig. De kans dat deze schoolverlaters in een stabiele job met goede arbeidsvoorwaarden terecht komen is niet zo groot.

Vooraf diegenen die 1 jaar na het verlaten van de school nog niet gewerkt hebben, gaan bepaald geen zorgeloze toekomst tegemoet.

- Toen wij in de vorige editie voor het eerst volledige cijfers konden publiceren over de middenstandsopleidingen bleek dit studieniveau het zeer goed te doen op de arbeidsmarkt. Op basis van de nieuwe gegevens gaan schoolverlaters die een opleiding volgden bij het VIZO er nog op vooruit en behalen nu zelfs de beste doorstromingscijfers.

Van de 1.931 schoolverlaters die een **middenstandsopleiding** volgden is 1 jaar nadien 8,6% nog werkzoekend. 2,3% van deze schoolverlaters heeft op dat ogenblik nog niet gewerkt.

Deze score is vooral te wijten aan het zeer goede resultaat van de mannen maar dit neemt niet weg dat ook vrouwen na het volgen van een middenstandsopleiding uitstekende vooruitzichten hebben op de arbeidsmarkt.

Alle disciplines presteren goed, maar enkele technische studiegebieden springen er toch uit in de positieve zin. Enkel de metaalopleidingen doen het wat minder goed maar halen toch nog een mooi resultaat.

Volledigheidshalve dienen wij te vermelden dat het uitstekende resultaat van de middenstandsopleidingen ook veel te maken heeft met de grote uitval tijdens de opleiding. Wie volhoudt tot het einde plukt echter duidelijk de vruchten.

- Hoewel het **deeltijds beroepssecundair onderwijs** erg praktijkgericht is en het qua structuur nogal wat overeenkomsten vertoont met de middenstandsopleidingen, zijn de prestaties lang niet zo goed te noemen. Van de 2.435 schoolverlaters uit het DBSO is 35,5% nog werkzoekend 1 jaar na het verlaten van de school, en dit is een pak meer dan vorig jaar. Vergelijkbare studiegebieden scoren stuk voor stuk minder goed in het DBSO dan in de middenstandsopleidingen.

Dit heeft uiteraard veel te maken met de opzet van de beide alternerende onderwijsvormen. Wie in een middenstandsopleiding stapt maakt meer dan in het DBSO een bewuste keuze en is verzekerd van werk op de dagen dat er geen theoretische opleiding verstrekt wordt.

Het DBSO daarentegen wordt meer en meer de bodem van de waterval en slechts iets meer dan de helft van de leerlingen zit in een volwaardige alternatie tussen theorie en praktijk. Ook leerlingen die het in de middenstandsopleidingen niet meer zien zitten en nog leerplichtig zijn kunnen dikwijls niet meer aarden in het voltijds onderwijs en komen ook in het DBSO terecht. Al deze factoren wegen zwaar door op de arbeidskansen van DBSO-schoolverlaters die dikwijls onvoldoende arbeidsmarktrijp zijn en niet over de juiste werkhoudingen beschikken.

Ook in het DBSO scoren de meer technische opleidingen zoals "Bouw", "Transport" en "Land- en tuinbouw" beter dan de "zachtere" opleidingen "Decoratie", "Onderhoud" en "Personenzorg". Schoolverlaters uit de eerste groep, vaak overwegend mannen, zijn breder inzetbaar dan schoolverlaters uit de tweede groep.

Opvallend is het relatief klein aandeel schoolverlaters uit het DBSO dat 1 jaar na het verlaten van de school nog geen werkervaring heeft opgedaan (10%), wat dan weer positief is.

- Het aantal schoolverlaters uit het **algemeen secundair onderwijs van de 2de graad** (ASO2) neemt sterk af maar schoolverlaters uit dit niveau blijven vlot hun weg vinden naar de arbeidsmarkt.

Het gaat daarbij in grote mate over studenten die een 1ste jaar in de derde graad secundair aanvatten maar die studie niet afmaakten en afhaakten wanneer zij niet meer leerplichtig waren. Door hun basisvorming blijven zij gegeerde kandidaten voor dikwijls laagbetaalde jobs in de grote distributieketens. Deze vlotte overgang van school naar werk verzekert hen echter nog geen stabiele job op de langere termijn.

- Het **beroepssecundair onderwijs van de 2de graad** (BSO2) is het slechtst presterende studieniveau bij de laaggeschoolden. De resultaten worden wel negatief beïnvloed door de samenvoeging met de schoolverlaters uit het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO). Zonder de resultaten van het BuSO in rekening te brengen zou BSO2 een iets beter resultaat halen.

De studiegebieden "Bouw" en "Mechanica-Elektriciteit" bieden nog de meeste kansen op een job, hun rest% blijft als enige in dit niveau onder 30%.

Wie als BS02'er de school verlaat na een opleiding "Personenzorg", "Grafische technieken", "Kleding" of "Textiel" ziet zijn/haar kansen op een job sterk afnemen. Door de aard van de opleiding zijn de uitwijkmogelijkheden eerder beperkt en tevens is er sprake van een sterke verdringing vanwege schoolverlaters uit hogere studieniveaus, vooral in het studiegebied "Personenzorg".

BS02 is samen met DBSO voor heel wat schoolverlaters de bodem van de waterval. Dikwijls wachten zij in dit niveau nog enkel op het moment dat zij niet meer leerplichtig zijn en zij de schoolbanken vaarwel kunnen zeggen. Dit weegt natuurlijk op de motivatie en hypothekeert in belangrijke mate de overgang naar de arbeidsmarkt. Ondanks al deze handicaps is het aandeel van de schoolverlaters uit het BS02 die na 1 jaar nog geen werkervaring konden opdoen gedaald en dat is dan weer wel een positieve evolutie.

- In het **technisch secundair onderwijs van de 2de graad** (TS02) is de toestand een stuk beter te noemen, maar ook de doorstroming naar de arbeidsmarkt vanuit dit niveau verloopt moeizamer dan vorig jaar. In tegenstelling tot BS02 stijgt in het TS02 ook het percentage schoolverlaters dat na 1 jaar nog niet werkte. TS02 telt merkelijk minder schoolverlaters dan in de vorige editie.

Schoolverlaters uit de studiegebieden "Hout", "Voeding", "Land- en tuinbouw", "Bouw" en "Sport" lijken iets meer kans te hebben op de arbeidsmarkt maar samen vertegenwoordigen zij slechts 14% van het aantal schoolverlaters in het TS02.

Het merendeel van de schoolverlaters uit het TS02 kiest voor "Handel" of "Mechanica-Elektriciteit", en in deze studiegebieden is nog meer dan 1 op 4 schoolverlaters op zoek naar een job 1 jaar na het verlaten van de school.

- Het **kunstsecundair onderwijs van de 2de graad** (KS02) telt nog amper 126 schoolverlaters en gaat er nog iets op achteruit ten opzichte van vorig jaar. Aangezien het hier over een zeer beperkt aantal schoolverlaters gaat kunnen aan deze cijfers geen verregaande conclusies gekoppeld worden.
- Het **algemeen secundair onderwijs van de 3de graad** (AS03) blijft het behoorlijk doen, maar omwille van ontbrekende gegevens over de studenten die verder studeren buiten de Vlaamse Gemeenschap, zijn de resultaten van dit niveau enigszins geflatteerd.

Richtingen met "Latijn" presteren goed uitgezonderd "Latijn-Moderne talen". Ook de wiskundige richtingen doen het goed met uitzondering van "Economie-Wiskunde".

Opmerkelijk is toch dat veel schoolverlaters uit zogenaamd sterke richtingen zoals "Wetenschappen Wiskunde", "Latijn Wiskunde", "Latijn Wetenschappen", ... hun secundaire studies wel afmaken maar daarna geen verdere studies aanvatten of niet slagen in het hoger onderwijs hoewel zij daarvoor toch over de vereiste capaciteiten zouden moeten beschikken.

Men kan zich vragen stellen of deze schoolverlaters wel de juiste keuze gemaakt hebben door voor het AS0 te kiezen.

- In het **beroepssecundair onderwijs van de 3de en 4de graad** (BS03 & BS04) is er een overwicht van vrouwelijke schoolverlaters, vooral te wijten aan de inbreng van het BS04. Dankzij het BS04 presteert dit niveau ook het best bij de middengeschoolden. Vooral de richting "Ziekenhuisverpleegkunde" is erg succesvol. Deze opleidingen worden bijna uitsluitend nog in modulaire vorm verstrekt.

De technische richtingen scoren relatief goed tot zeer goed bij de mannen, terwijl de vrouwen massaal kiezen voor richtingen in de zorgsector en daar meestal ook snel doorstromen naar de arbeidsmarkt.

In het studiegebied "Auto" presteren vooral de richtingen "Autotechnieken" en "Carrosserie" zwak. In de "Bouw" vallen enkel de richtingen "Schilderen en decoratie" uit de toon in negatieve zin. Het studiegebied "Decoratieve technieken" doet het dan weer slecht over gans de lijn.

Ook in de studiegebieden "Grafische technieken" en "Handel" zijn er geen studierichtingen die het echt goed doen. "Houtbewerking" doet het minder goed dan in de vorige editie, maar "Land- en tuinbouw" doet het dan weer beter. "Kleding" blijft een zorgenkind maar gelukkig daalt het aantal schoolverlaters.

"Centrale verwarming en koeltechnische installaties" in het studiegebied "Koeling en warmte" doen het uitstekend en ook het studiegebied "Mechanica-Elektriciteit" houdt goed stand. Enkel de richtingen "Elektrische installaties" en "Metaalbewerking" vallen wat uit de toon.

In het studiegebied "Personenzorg" dat meer dan 90% vrouwelijke schoolverlaters telt, doen de richtingen "Organisatiehulp", "Organisatie-assistentie-3j" en "Kinderzorg-3j" het minder goed. Alle andere richtingen, die ook veel meer schoolverlaters tellen, presteren zeer sterk.

- Het **technisch secundair onderwijs van de 3de graad** (TS03) presteert iets minder goed dan het BS03 & BS04 maar slaagt er eveneens in zijn score te verbeteren ten opzichte van het vorige jaar.

In het studiegebied "Bouw" presteert de richting "Bouwkunde" vrij zwak maar dit wordt gecompenseerd door goede prestaties van de andere richtingen. Ook "Houtbewerking" doet het schitterend, net als het studiegebied "Land- en tuinbouw" waar afgezien van de richting "Biotechniek" geen enkele richting een rest% haalt boven 10%.

Het studiegebied "Mechanica-Elektriciteit" presteert sterk, enkel de richtingen "Industriële informatica" en "Elektriciteit" vallen wat uit de toon. In de "zachtere" richtingen presteert het studiegebied "Voeding" dan weer goed maar gaat er toch op achteruit ten opzichte van de vorige editie. De studiegebieden "Grafische technieken", "Handel", waar vooral de richting "Informatica" het slecht doet, "Chemie" en "Toerisme" presteren minder goed dan het gemiddelde.

Ook de zorgsector die bijna exclusief "vrouwenterrein" is, blijft het goed doen. In het studiegebied "Lichaamsverzorging" waar we geen enkele mannelijke schoolverlater aantreffen, bedraagt het rest% minder dan 15%. Het studiegebied "Personenzorg" doet het nog beter, afgezien van de richtingen "Bijzondere jeugdzorg" en "Sociale en technische wetenschappen" haalt geen enkele richting een rest% boven 10%.

- Schoolverlaters uit het **kunstsecundair onderwijs van de 3de graad** (KS03) zijn 1 jaar na het verlaten van de school nog het meest werkzoekend binnen de groep van de middengeschoolden. Het rest% is vergelijkbaar met dat van de studieniveaus van de laaggeschoolden.

Er is veel versnippering binnen dit niveau en er zijn niet echt studierichtingen die overwegend door mannen of vrouwen bevolkt worden, uitgezonderd "Vrije beeldende kunst" en "Toegepaste beeldende kunst" waar de vrouwen veel talrijker zijn.

Het studiegebied "Podiumkunsten" presteert het best. Vooral de richtingen "Muziek" en "Bijzondere muzikale vorming-3j" doen het goed, maar het aantal schoolverlaters is beperkt.

- Het **hoger onderwijs van 1 cyclus** (H01C) blijft nog steeds het studieniveau van de vrouwen. Vooral in de studiegebieden "Gezondheidszorg", "Onderwijs" en "Sociaal-agogisch werk" is hun aanwezigheid ronduit dominant. Het studiegebied "Industriële wetenschappen en technologie" is dan weer overwegend een mannenzaak.

Het hoger onderwijs van 1 cyclus presteert duidelijk minder goed dan in de vorige editie.

In het studiegebied "Architectuur" presteert enkel de richting "Architect-assistentie" goed en moet "Interieurvormgeving" een flinke stap terugzetten ten opzichte van de vorige editie en haalt nu een rest% van 27,3%.

Ook het studiegebied "Handelwetenschappen en bedrijfskunde" presteert met een rest% van 12,9% beduidend slechter dan in de vorige editie (8,8%), maar opvallend is toch dat het rest% bij de vrouwen in 14 van de 16 studierichtingen beduidend gunstiger is dan bij de mannen die dezelfde opleiding volgden. "Bedrijfsbeheer-optie marketing" vergroot zijn aantrekkingskracht maar ziet zijn succes op de arbeidsmarkt gevoelig dalen. In de richting "Communicatiebeheer" kan enkel de optie "Bedrijfscommunicatie" zijn positie consolideren. De richting "Toegepaste informatica" oefent nog steeds veel aantrekkingskracht uit maar verliest verder terrein.

Het studiegebied "Industriële wetenschappen en technologie" kan zijn gunstige positie niet handhaven, maar hier zijn het vooral de vrouwen die er sterk op achteruitgaan. Het rest% stijgt globaal van 8% naar 11,8%. Alle opties binnen de richting "Audiovisuele techniek" doen het slecht tot zeer slecht, maar gelukkig gaat het over relatief weinig schoolverlaters. De richting "Bouw" presteert nog steeds sterk maar scoort toch minder t.o.v. de vorige editie. Ook "Chemie" doet het afgezien van de optie "Milieuzorg" goed, terwijl "Elektriciteit en Elektronica" toch wat gas moeten terugnemen.

De richting "Grafische bedrijven" gaat er sterk op achteruit en haalt een slechte score. "Mechanica en Automechanica" houden goed stand en "Hout" gaat er zelfs op vooruit ten opzichte van de vorige editie.

In het studiegebied "Sociaal-agogisch werk" zijn het vooral de richtingen "Orthopedagogie" en "Sociaal werk-optie assistent in de psychologie" die zwaar inleveren.

Het studiegebied "Onderwijs" blijft het goed doen. Het rest% is quasi onveranderd gebleven ten opzichte van vorig jaar. De richting "Kleuteronderwijs" doet het terug een stuk beter dan vorig jaar terwijl ook "Lager onderwijs" er licht op vooruit gaat. Leerkrachten "Secundair onderwijs groep 1" zien hun rest% stijgen van 6,4% naar 8,8% en deze richting wordt daarmee de minst goed presterende opleiding binnen het onderwijs. De vrouwelijke aanwezigheid is overweldigend in het "Kleuteronderwijs" (97%) en "Lager onderwijs" (86%). In de "Lerarenopleiding secundair onderwijs-groep 1" (61% vrouwen) is er meer evenwicht.

Hoewel ook het studiegebied "Gezondheidszorg" minder goed presteert dan vorig jaar, blijft het toch met kop en schouders uitsteken boven de andere studiegebieden in het H01C.

Alle opleidingen tot verpleegkundige blijven schitterende cijfers halen en blijven ook zeer sterk vrouwelijk gekleurd. In de opleiding "Vroedkunde" is zelfs geen enkele mannelijke schoolverlater te vinden. Ook de opties "Medische laboratoriumtechnologie" en "Farmaceutische en biologische technieken" binnen de richting "Laboratorium en voedingstechnologie" doen het schitterend. De optie "Voedings- en dieetkunde" van dezelfde richting doet het dan weer veel minder goed.

Binnen de richting "Logopedie en audiologie" scoort de optie "Logopedie" sterk, terwijl de optie "Audiologie" het merkelijk minder goed doet met weliswaar een beperkt aantal schoolverlaters. De richting "Ergotherapie" tenslotte ziet zijn aantal schoolverlaters gevoelig stijgen ten opzichte van vorig jaar en presteert ook beter.

- Het **hoger onderwijs van 2 cycli** (H02C) oefent, in tegenstelling tot het H01C, vooral aantrekkingskracht uit op mannen. Dit heeft veel te maken met het opleidingsaanbod binnen dit niveau.

Het hoger onderwijs van 2 cycli krijgt wel de grootste klappen binnen het hoger onderwijs in vergelijking met de vorige editie.

Geen enkel studiegebied slaagt er in lagere restpercentages te scoren dan vorig jaar. "Productontwikkeling" houdt het best stand maar scoort niet zo goed.

Het studiegebied "Architectuur" moet serieus inleveren, vooral onder invloed van de richting "Interieurarchitectuur". De richting "Architect" daarentegen houdt goed stand.

Het studiegebied "Audiovisuele en beeldende kunst" gaat er globaal sterk op achteruit. Enkel de richting "Productdesign" scoort goed maar het gaat slechts over een zeer beperkt aantal schoolverlaters.

Ook het kleine studiegebied "Biotechniek" moet een stap terugzetten. Enkel de richting "Landbouw en biotechnologie-optie tuinbouw" doet het voortreffelijk.

Het studiegebied "Gezondheidszorg" met slechts 2 richtingen levert iets in maar blijft het goed doen.

Anders is het gesteld met het studiegebied "Handelwetenschappen en bedrijfskunde". Dit studiegebied dat iets meer mannen dan vrouwen telt, krijgt zware klappen. Het rest% is meer dan verdubbeld. Deze evolutie geldt voor alle richtingen binnen dit studiegebied.

In het studiegebied "Industriële wetenschappen en technologie" (industriële ingenieur) vinden wij nog steeds veel meer mannen dan vrouwen maar toch ligt het rest% bij de vrouwen merkelijk lager dan dat bij de mannen. De richtingen "Bouwkunde" en "Chemie" doen het nog steeds goed, en het is vooral "Elektromechanica" met veel schoolverlaters dat een stap dient terug te zetten. "Informatica" en "Elektronica" doen het ook nog steeds niet zo goed.

In het studiegebied "Muziek en dramatische kunst" ligt het rest% de helft hoger dan vorig jaar. Alle richtingen zonder uitzondering gaan er gevoelig op achteruit.

Ook het studiegebied "Toegepaste taalkunde" tenslotte doet het een stuk minder goed dan het vorig jaar. Vooral de richting "Vertaler" met veel schoolverlaters bepaalt het minder goede resultaat. Er dient opgemerkt dat het resultaat van de vrouwen (14,1%) veel beter is dan dat van de mannen (25,4%) in deze richting.

- Ook **het universitair onderwijs** (UNIV) ontsnapt niet aan de stijgende trend van het rest% in het hoger onderwijs. Het rest% is met een derde gestegen tegenover vorig jaar. Het overwicht van de vrouwelijke schoolverlaters is nog licht toegenomen en bedraagt nu 56,3%.

De medische richtingen doen het ook op dit niveau voortreffelijk. 1 jaar na het verlaten van de school is geen enkele tandarts nog als werkzoekende bij de VDAB ingeschreven.

Ook "Farmaceutische wetenschappen" blijft het goed doen, net als "Geneeskunde". In het studiegebied "Lichamelijke opvoeding, revalidatiewetenschappen en kine" haalt "Lichamelijke opvoeding" niet zo'n gunstig resultaat, maar "Motorische revalidatie en kinesitherapie" scoort wel zeer goed.

In de "Sociale gezondheidswetenschappen" doet de richting "Familiale en seksuologische wetenschappen" het niet zo goed maar dit is een dun bevolkte richting.

"Diergeneeskunde" tenslotte krijgt klappen na de goede resultaten van de vorige jaren.

In het studiegebied "Archeologie en kunstwetenschappen" weet enkel de kleine richting "Musicologie" uitstekend te scoren, de andere richtingen gaan er sterk op achteruit en presteren slecht.

Het studiegebied "Economische en toegepaste economische wetenschappen" houdt globaal goed stand. Terwijl de richting "Handelingenieur" beter scoort dan vorig jaar, moet "Handelingenieur beleidsinformatica" zwaar inleveren. Ook de richting "Toegepaste economische wetenschappen" gaat er slechts licht op achteruit, maar "Economische wetenschappen" ziet zijn rest% verdubbelen ten opzichte van vorig jaar.

Het studiegebied "Gecombineerde studiegebieden" consolideert zijn positie. De grootste richting, "Biomedische wetenschappen", wint aan populariteit en houdt vrij goed stand.

"Geschiedenis" dat ook in de vorige editie verre van schitterend presteerde, is er nog verder op achteruitgegaan. Praktisch 1 op 4 schoolverlaters is na 1 jaar nog werkzoekend.

Conclusies

- **Het aandeel bij de VDAB ingeschreven schoolverlaters bereikt het hoogste peil ooit.**

Nooit voordien schreven zich proportioneel zoveel schoolverlaters in als werkzoekende bij de VDAB. Uiteraard oefent de economische conjunctuur een grote invloed uit op het aandeel van de schoolverlaters dat zich inschrijft bij de VDAB maar de zwakke conjunctuur verklaart niet alles.

Meer en meer schoolverlaters maken gebruik van de on-line toepassingen die VDAB ter beschikking stelt. Schoolverlaters kunnen zich niet enkel via het internet inschrijven als werkzoekende, ze kunnen via deze weg ook onmiddellijk beschikken over een databank met duizenden vacatures.

- **1.721 schoolverlaters bieden zich aan op de arbeidsmarkt zonder enige vorm van kwalificatie.**

Voor deze jongeren die er op de leeftijd van 18 jaar niet in geslaagd zijn om zelfs maar door te dringen tot de 2de graad van het secundair onderwijs oogt de toekomst niet bepaald rooskleurig.

Hoewel er geen enkele reden is om aan te nemen dat jongens intrinsiek minder intelligent zouden zijn dan meisjes, zijn 2 op 3 van alle laaggeschoolde schoolverlaters mannen.

Ondanks dit gebrek aan enige kwalificatie daalt het rest% van deze groep in belangrijke mate en dit voor het tweede jaar op rij.

Begeleidende maatregelen voor laaggeschoolden doen hier zeker goed werk maar het gebrek aan persoonsgegevens over een belangrijk deel van deze groep bemoeilijkt een correcte opvolging.

- **Meer dan 5.000 schoolverlaters zetten hun eerste stappen op de arbeidsmarkt zonder hun secundaire studies af te maken.**

Deze schoolverlaters verlaten de school zonder hun studies af te maken. Veelal gebeurt dit op het ogenblik dat zij meerderjarig worden en dus niet meer leerplichtig zijn.

Meestal kunnen wij bij deze jongeren niet spreken van een stabiele schoolse carrière, de meerderheid veranderde meer dan eens van richting of studieniveau. Hierbij kwamen ze dikwijls terecht in een milieu waar studeren niet op de eerste plaats kwam, en dit geldt veel meer voor jongens dan voor meisjes. Schoolverlaters uit het beroepssecundair onderwijs zijn daarenboven dikwijls slachtoffer van het "watervalprincipe" wat allesbehalve bevorderend is voor hun motivatie.

Het spreekt vanzelf dat het afhaken na een onvolledig parcours ernstige gevolgen heeft voor het vinden van een job. Er is veel concurrentie van collega's die hun studies wel afmaakten en dus kennis en vaardigheden bezitten die deze groep niet heeft. Daarenboven slepen schoolverlaters uit deze groep dikwijls ook een reeks andere arbeidsmarktbelemmerende factoren met zich mee; ze komen dikwijls uit een kansarm milieu. Wanneer de economische conjunctuur ook nog eens in een dal zit wordt hun situatie helemaal hachelijk.

Vooraf voor DBSO'ers is een volwaardige alternering belangrijk, doch een uitdaging voor het beleid.

Bekijken we de totaliteit van de laaggeschoolden dan moeten we er ook nog de schoolverlaters uit het DBSO en de middenstandsopleidingen bijtellen.

Samen met de laagstgeschoolden betekent dit 11.309 schoolverlaters. Uitgezonderd de schoolverlaters uit de middenstandsopleidingen zijn veel van deze jongeren na 1 jaar nog op zoek naar een job. Meer dan 1 op 10 heeft op dat ogenblik zelfs nog niet gewerkt. Toch daalt het aandeel van de laaggeschoolden in het totaal van de schoolverlaters van 17,1% naar 15%.

Bekijken we alle laaggeschoolde schoolverlaters naar geslacht, dan blijkt van alle mannelijke schoolverlaters liefst 19,4% laaggeschoold te zijn tegenover 10,7% bij de vrouwen.

- **Jongeren die hun secundair onderwijs afmaken mogen met vertrouwen de toekomst tegemoet zien.**

Vooraf het technisch en beroepsonderwijs zetten een sterke prestatie neer. Daar waar de algemene trend dalend is, stromen schoolverlaters uit deze niveaus nu beter door naar de arbeidsmarkt dan vorig jaar.

Ondanks deze goede resultaten vinden we hier toch ook studierichtingen die extreem goed of slecht presteren. Wie een studiekeuze wil maken in deze niveaus en later een reële kans op een goede en stabiele job wil hebben, kijkt dus best eens goed rond in het zeer ruime aanbod aan richtingen.

Wat in deze studieniveaus ook opvalt is een studiekeuze die vaak genderbepaald is. Traditionele mannen- en vrouwenrichtingen komen hier veelvuldig voor.

Vrouwen die toch kiezen voor een traditionele mannenrichting stromen in deze niveaus vaak minder goed door naar de arbeidsmarkt. De arbeidsomstandigheden die gelden voor een aantal van deze beroepen zullen daar natuurlijk niet vreemd aan zijn.

Een aanzienlijk aantal schoolverlaters komt ook nog steeds op de arbeidsmarkt met een diploma uit het algemeen vormend onderwijs. De meesten onder hen hebben dan reeds kennis gemaakt met het hoger onderwijs maar zonder succes. Deze schoolverlaters hebben wel een goede algemene kennis, maar hun opleiding is niet echt afgestemd op de noden van de arbeidsmarkt en dit laat zich voelen. Men kan zich terecht de vraag stellen of hier niet heel wat potentieel verloren gaat.

Schoolverlaters die voor het kunstonderwijs kiezen zijn het slechtst af, maar dikwijls gaat het om een bewuste keuze voor creativiteit boven een job tout court.

- **Kiezen voor hoger onderwijs is kiezen voor kwaliteit en werkzekerheid.**

Ondanks de mindere prestatie van het hoger onderwijs in deze opvolgingsperiode, en dan vooral van het H02C, zijn wij ervan overtuigd dat wie hooggeschoold is de toekomst vol vertrouwen mag tegemoet zien. Een hogere opleiding garandeert een boeiende en stabiele job.

Hoger onderwijs van 1 cyclus is nog steeds top bij de hogergeschoolden, zowel qua aantal schoolverlaters als qua prestatie. Vooral vrouwen kiezen massaal voor dit studieniveau en veroveren van hieruit op succesvolle wijze hun plek op de arbeidsmarkt.

Door hun studiekeuze die gedomineerd wordt door de non-profit en het onderwijs, vinden vrouwen niet alleen snel een job, zij komen ook hoofdzakelijk terecht in weinig conjunctuurgevoelige sectoren. Zij kiezen dus duidelijk meer voor werkzekerheid.

Het hoger onderwijs van 2 cycli (H02C) wordt gekenmerkt door een overaanbod aan “hardere” richtingen, we vinden er dan ook veel meer mannen dan vrouwen. Door de uitstoot van hogergeschoolden de laatste 2 jaar krijgt dit studieniveau de zwaarste klappen te verwerken. Toch is deze toestand slechts tijdelijk, want nu reeds is de schuchtere heropleving van de economie reeds het best te merken bij de werkzoekenden uit deze groep. Ook in de toekomst blijft kiezen voor dit niveau dus een verantwoorde keuze!

Hoewel het aanbod zich meer tot mannen richt dan tot vrouwen, hebben vrouwen die resoluut kiezen voor techniek (industriële ingenieur) evenveel kansen op de arbeidsmarkt als hun mannelijke collega's, in sommige gevallen doen zij het zelfs beter.

Artistieke opleidingen en de opleidingen in de handelswetenschappen en bedrijfskunde hebben duidelijk betere tijden gekend.

Veel academische opleidingen bieden uitwegen naar jobs in verschillende sectoren. Als afgestudeerde met een universitair diploma heb je meestal uitzicht op een snelle intrede op de arbeidsmarkt in een stabiele en uitdagende job.

Een aantal richtingen doen het minder goed maar wie er voor koos had dikwijls niet een snelle tewerkstelling als prioriteit.

Bijna alle opleidingen in de gezondheidszorg in de ruime zin blijven het goed doen. Ook wetenschappen en toegepaste wetenschappen (burgerlijk ingenieur) blijven goed presteren.

Hoewel ook de hogergeschoolden een stapje moeten terugzetten blijven zij toch het best gewapend tegen de voortdurende veranderingen en de toenemende complexiteit op de arbeidsmarkt.

Door hun opgedane kennis is hun horizon zoveel ruimer waardoor zij ook op meerdere terreinen inzetbaar zijn. Bij het hernemen van de economische activiteit zullen zij dan ook de eersten zijn die hiervan de vruchten zullen plukken.

Wie verder studeert heeft de beste garanties op een dikwijls interessante en duurzame job. Toch zijn er voor wie om één of andere reden niet kan of wil verder studeren in ieder niveau interessante studierichtingen te vinden.

Persoonlijkheidskenmerken zoals motivatie, communicatievaardigheden, flexibiliteit, creativiteit en bereidheid tot levenslang leren winnen steeds meer aan belang. Een studiekeuze is een bijzonder moment in een mensenleven. Een goede keuze maken is niet altijd eenvoudig.

Een grote kans op een job is zeker belangrijk, maar minstens even belangrijk is de motivatie om te kiezen voor een bepaalde studierichting.

Bijlage: Opvolgingscijfers per studieniveau

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	1.721	428	24,9%	29,8%	11,9%	13,2%
Middenstandsopleiding	1.931	167	8,6%	12,9%	2,3%	3,5%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	2.435	864	35,5%	29,2%	10,0%	8,1%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	357	57	16,0%	22,3%	9,5%	13,6%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	3.584	1.275	35,6%	31,5%	13,8%	14,2%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	1.155	304	26,3%	24,6%	13,8%	12,8%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	126	36	28,6%	24,8%	16,7%	16,4%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	4.743	832	17,5%	16,4%	10,2%	10,1%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	15.275	2.144	14,0%	15,2%	5,4%	6,7%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	12.139	1.731	14,3%	14,5%	7,0%	7,3%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	622	157	25,2%	25,2%	14,1%	15,7%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	16.357	1.691	10,3%	7,9%	5,8%	3,2%
Hoger onderwijs van 2 cycli	4.374	711	16,3%	11,0%	11,0%	6,2%
Universitair onderwijs	10.762	1.320	12,3%	9,1%	8,2%	5,3%
Totaal	75.581	11.717	15,5%	14,6%	7,6%	6,9%

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	1.156	281	24,3%	29,1%	11,1%	12,9%
Middenstandsopleiding	1.297	94	7,2%	11,1%	1,5%	3,2%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	1.559	497	31,9%	26,4%	9,4%	7,0%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	215	33	15,3%	22,3%	9,3%	14,2%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	2.071	644	31,1%	28,6%	11,6%	12,8%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	807	213	26,4%	23,6%	14,3%	12,3%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	68	23	33,8%	25,0%	22,1%	16,7%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	2.447	476	19,5%	17,4%	11,6%	11,2%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	6.976	949	13,6%	14,0%	5,1%	5,9%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	6.897	929	13,5%	14,3%	7,1%	7,4%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	243	64	26,3%	28,8%	14,8%	18,8%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	6.033	801	13,3%	9,9%	8,7%	5,3%
Hoger onderwijs van 2 cycli	2.521	411	16,3%	11,5%	12,1%	7,1%
Universitair onderwijs	4.700	628	13,4%	10,6%	9,6%	6,9%
Totaal	36.990	6.043	16,3%	15,4%	8,5%	7,7%

Studieniveau	Schoolverlaters		Nog werkzoekend na 1 jaar			
	Aantal	Aantal	t.o.v. totaal		% zonder werkervaring	
			huidige	vorige	huidige	vorige
Max. sec. onderwijs van de 1 ^{ste} graad	565	147	26,0%	30,9%	13,5%	13,6%
Middenstandsopleiding	634	73	11,5%	16,9%	3,9%	4,3%
Deeltijds Beroepssec. onderwijs	876	367	41,9%	34,6%	11,1%	10,4%
Algemeen sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	142	24	16,9%	22,3%	9,9%	12,7%
Beroepssec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	1.513	631	41,7%	35,6%	16,9%	16,3%
Technisch sec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	348	91	26,1%	27,0%	12,6%	13,9%
Kunstsec. onderwijs van de 2 ^{de} graad	58	13	22,4%	24,6%	10,3%	15,9%
Algemeen sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	2.296	356	15,5%	15,2%	8,7%	8,9%
Beroepssec. onderwijs van de 3 ^{de} & 4 ^{de} graad	8.299	1.195	14,4%	16,3%	5,7%	7,4%
Technisch sec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	5.242	802	15,3%	14,8%	7,0%	7,3%
Kunstsec. onderwijs van de 3 ^{de} graad	379	93	24,5%	22,3%	13,7%	13,1%
Hoger onderwijs van 1 cyclus	10.324	890	8,6%	6,8%	4,1%	1,9%
Hoger onderwijs van 2 cycli	1.853	300	16,2%	10,3%	9,5%	5,1%
Universitair onderwijs	6.062	692	11,4%	7,9%	7,0%	4,0%
Totaal	38.591	5.674	14,7%	13,8%	6,8%	6,2%